

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Runová magie v západní esoterní tradici

Rune magic in the western esoteric tradition

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Marek Dluhoš, Th.D., Ph.D.

Autor:

Daniel Nezmar

Praha 2019

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu práce PhDr. Marku Dluhošovi, Th.D., Ph.D. za vedení této práce a cenné rady ke zpracovávanému tématu.

Daniel Nezmar

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Runová magie v západní esoterní tradici“ vypracoval samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 3. května 2019

Podpis:

Anotace

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje na studium a shromáždění pramenů z dějin západního esoterismu, které ukazují na školy a jedince, jež se věnovali studiu runové magie, a poukazuje na hlavní zdroje jejich runových nauk a původ runové magie. Sleduje pravděpodobné kořeny jak runového písma, tak magie a popisuje vývoj runologie od počátků až po současnost. Dále po malé analýze skandinávského panteonu a bájesloví stanoví škálu magických runových praktik využívaných starými germány a některé z nich, které se v podstatě používají dodnes, podrobněji popisuje.

Klíčová slova: Runová magie, runy, čarodějnictví, magie, středověk, Odin, Freya, Futhark, Vikingové

Annotation

This bachelor thesis focuses on the study and gathering of sources from the history of Western esotericism, which point to schools and individuals who have studied Rune magic, and highlights the main sources of their runic teachings and the origin of rune magic. It follows the probable roots of rune letters and magic, and describes the development of runology from the beginnings to the present. Furthermore, after a small analysis of the Scandinavian pantheon and mythology, it sets the full range of magical runic practices used by the old Germans, and some of them, which are essentially used today, are described in more detail.

Keywords: Rune magic, runes, witchcraft, magic, the Middle Ages, Odin, Freya, Futhark, Vikings

Seznam zkratk

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
HTF	Husitská Teologická Fakulta
n. l.	našeho letopočtu
např.	například
př. n. l.	před naším letopočtem
s.	strana
stol.	století
tzn.	to znamená
tj.	to jsou
UK	Universita Karlova
vyd.	vydání

Obsah

Seznam zkratek.....	5
1. Úvod.....	7
2. Kdo byli seveřané a kde se vzaly jejich runy.....	8
2. 1. Historie runového písma.....	8
2. 2. Historie severského lidu.....	9
2. 3. Původ run.....	10
3. Kdo runy používal.....	11
4. Ženy jako respektované členky společnosti.....	12
5. Jak se runy používaly.....	13
6. Magické bytosti severu.....	14
6. 1. Kdo vlastně jsou seveřani.....	14
6. 2. Vědmína píseň.....	15
6. 3. Ženský kult.....	16
6. 4. Obři.....	17
6. 5. Trpaslíci.....	17
6. 6. Elfové.....	18
7. Severská mytologie a magie run.....	18
7. 1. Runová magie - Seidr.....	19
7. 2. Norny vládkyně osudu.....	19
7. 3. Bohové runové magie.....	20
7. 4. Freya.....	21
7. 5. Freya Volva.....	22
7. 6. Odin.....	23
7. 7. Odin bůh války.....	24
7. 8. Arogance, egoismus a suverenita.....	24
7. 9. Moudrost, magie a šamanismus.....	25
8. Různé druhy Futharku.....	27
9. Obrození runové magie.....	28
9. 1. Runová sada Guida von List	28
9. 2. Runová magie jako arijské učení	29
9. 3. Runy součástí nacistické ideologie.....	32
10. Některé praktiky runové magie v dnešní době.....	33
10. 1. Aetiry a runické šifrování.....	33
10. 2. Spojené neboli vázané runy.....	35
10. 3. Nejběžnější magické praktiky skandinávských národů.....	36
10. 4. Vrhání a věštění z run.....	37
11. Závěr.....	41
Seznam použité literatury:.....	42

1. Úvod

Tajemství vzniku runového písma nebylo dosud rozluštěno, stejně jako jeho magický význam. Obě tyto záhady mě vždy přitahovaly, a tak možnost napsat tuto práci pro mě nebyla jen výzvou, ale i vítaným úkolem, kterého jsem se rád zhostil.

Cílem této práce je studium a shromáždění pramenů z dějin západního esoterismu, které ukazují na školy a jedince, kteří se věnovali studiu a praktickému užití runové magie. Následně poukáži na hlavní zdroje jejich runových nauk a pokusím se popsat některé způsoby použití technik runové magie stále žijící a používanou i v novověku.

Práci jsem rozdělil na šest částí tak, aby na sebe postupně, časově a historicky navazovaly. V první části se věnuji převážně původu a historii run. Je až podivuhodné, jak málo toho víme o jejich vzniku a významu. Druhá část práce rozebírá, kdo a jak runové písmo používal. Runová magie totiž nebyla v sevařanské společnosti tolerována každému, komu se zachtělo toto umění praktikovat. Magie byla především, i když ne výhradně, ženskou doménou. Třetí část se zabývá skandinávskou mytologií, jako hlavním zdrojem runických magických praktik. Všichni jistě slyšeli o velkém vládcí bohů Diovi (Zeus), žijícím na hoře Olymp, polobohu Herkulovi, nebo Perseovi a strašlivé medúze, která měnila lidi v kámen, či jiných, ať už kladných nebo záporných, řeckých a římských hrdinů a božstev. V případě severské mytologie je tomu podobně, je totiž mnohdy možná bohatší a propracovanější než ta antická. Díky vlivu křesťanské nauky, jež totálně vymýtila a vytlačila jakoukoliv pohanskou mytologii z Evropy, se nám dochoval pouze zlomek této rozsáhlé tradice a kulturního dědictví.

I přes tuto překážku severská kultura a náboženství ovlivňovaly velkou část Britských ostrovů, ale i Evropy, počínaje částí území nynější Francie, Nizozemí či Německa a konče až v Rusku po celá staletí. Někteří evropští králové a šlechtici dokonce najímali severské válečníky jako dobře vycvičené žoldáky, tedy jakýsi speciální oddíl na osobní ochranu.

Čtvrtá část se zabývá runickou abecedou. Dnes víme velmi málo o jejich náboženských, potažmo magických praktikách, nebo runovém písmu magickém. Magie a runové písmo, tedy Futhark, jenž je názvem pro abecedu severských národů, byly vždy nezbytným prvkem jejich náboženství. V severské mytologii dodnes existuje nespočet příběhů a legend o magii a runách. Je až podivuhodné, jak jsou runy přímo provázané, téměř se všemi druhy magie popsané v severských mýtech.

Část pátá je zaměřena na obrození runové magie v průběhu 20. a 21. stol. a na moderní použití a pojetí runových praktik. V šesté a poslední části práce se snažím některé

z těchto stále žijících magických praktik popsat, nastínit jejich techniky a poukázat na některé jejich využití i v dnešním moderním životě.

2. Kdo byli seveřané a kde se vzaly jejich runy

2. 1. Historie runového písma

Seveřany byli nazýváni vikingští pohané s rezavými dlouhými vlasy a vousy ze severských zemí evropského kontinentu Skandinávie, tedy z území nynějšího Dánska, Finska, Švédska a Norska. Vikingové i přesto, že prosluli především svojí válečnou schopností jako silní a dobří bojovníci, nebyli takovými barbary jak se zdálo, alespoň ve slova smyslu co se kultury a potažmo vzdělanosti týče. Pochopitelně je potřeba se na vše dívat z pohledu tehdejší doby, tedy uvědomit si možnosti a metody šíření tehdejšího vědění. Edred Thorsson profesor a runologista na Texaské Universitě píše ve své knize *Runelore* toto: „Systematické užívání runových symbolů je datováno od roku 50 n. l. (zhruba datum, z kterého pochází nález Meldorfovy brože) až dodnes. Nicméně podkladový tradiční a skrytý rámec, na němž byl systém postaven, nemůže být diskutován čistě historicky - je to ahistorické.”¹ Všiměme si, že runové písmo pochází z mnohem dřívější doby, než známe první vikingské nájezdy na břehy střední a západní Evropy a Britských ostrovů. Jedná se tedy o kulturu mnohem starší než vikingové sami. Podobné tvary jako runové písmo použil i Gótský misionář a biskup Wulfila, když vymyslel svou vlastní abecedu a překládal značnou část bible do góštiny. Tvary se ale zřejmě jen inspiroval, neboť pro své vzdělání v Byzantské říši v době arianismu vlastně jen upravil unciální řeckou abecedu, což se ale stalo až někdy ve 4. stol.

O úplném původu tzv. run neboli runového písma toho zatím moc nevíme. Edred Thorsson pokračuje: „Historie runického systému se v podstatě rozkládá ve čtyřech epochách: 1. období starší, od prvního století n.l. přibližně do roku 800 n. l.; 2. mladší období, které nás přivádí asi k roku 1100 n.l. (tato dvě období jsou projevy sjednocené runické tradice svázané v koherentní symbologii); 3. střední období, které je dlouhé a nesourodé a které bylo svědkem rozpadu vnější tradice a jejího upadnutí do nevědomí; a konečně, 4. období znovuzrození. I přes to všechno se runy dál používaly v nepřerušené (ale velmi poškozené) tradici v odlehlých oblastech Skandinávie, většina velkých runických prací se odehrávala v místech oživujících tuto školu po roce 1600 n.l.”²

---

1 THORSSON, Edred. *Runelore: a handbook of esoteric runology*. York Beach, Me.: S. Weiser, 1987. ISBN 0-87728-667-1. s. 5.

2 THORSSON, Edred. *Runelore: a handbook of esoteric runology*. York Beach, Me.: S. Weiser, 1987. ISBN 0-87728-667-1. s. 6.

Tradice, kterou lze vystopovat díky nalezeným předmětům, na kterých byly runy vyryty, sahá od prvního století až dodnes, s tím, že je nutné vzít na zřetel, že tradiční systémy jednotlivých runických abeced jsou vážně poškozeny. Hovořím zde v množném čísle, protože postupem času v různých oblastech vznikaly další mutace Futharku a některé zase zanikaly. Ale o tom si něco řekneme později v kapitole Druhy Futharku.

Je zde mnoho dohadů na jakém základě runové písmo vznikalo. Jedna z teorií se zabývá původem z římské latiny, druhá se zase dokonce domnívá, že původ je potřeba hledat mezi Etrusky, třetí pracuje s myšlenkou že runy jsou řecká abeceda přetvořená starými Góty, další se zabývá možností původu ze severoitalského území atd. Teorií je víc než dost, ale žádná se nezakládá na seriózním historickém důkazu. Zkrátka a jednoduše, všechny teorie o vzniku run pracují pouze s domněnkami a lze pouze vycházet z archeologických nálezů, které nám sice prozradí, kdy už se runy používaly, ale o původu, jak a kdy přesně vznikly se toho už moc nedozvíme.

2. 2. Historie severského lidu

Podobně zastřené a zajímavé je, kdo a jak runy používal. Archeologické nálezy zbraní, zbrojí či šperků především z vikingské éry, zdobených nebo popsaných runickým písmem, se nacházejí podél celého přímořského pobřeží Severního a Baltského moře. Skandinávské národy neustále válčily mezi sebou a trvalo velmi dlouho, než se jednotlivé kmeny sjednotily do několika menších království. Vikingové nebyli pouze výjimečnými válečníky, ale především excelentními mořeplavci, a díky tomu také dobyvateli. K loupeživým nájezdům na okolní krajiny zpočátku docházelo z důvodu snadné kořisti a rychlého zbohatnutí. Později však šlo o pouhé přežití. V nehostinných podmínkách skal a věčného chladu se příliš nedařilo farmářskému řemeslu a nebyl dostatek úrodné půdy. Skandinávský lid byl nucen expandovat a dobývat úrodnější území.

Velmi stručná kronika severských dobyvatelů: roku 620 n.l. Vikingové napadají Irsko. V roce 862, díky neuvěřitelné sérii opakujících se nájezdů, kmen Russ obsadí a získá kontrolu nad severním Ruskem. V ještě dychtivějším úkolu (vzhledem k nárůstu počtu obyvatel v době poklesu dostupných pozemků pro lidské obydlí) a mnohem náročnějším na navigaci plachetnic, Vikingové najdou a následně obsadí Island v roce 874 n.l. O méně než sto let později začíná vikingský průzkumník Eric Rudý (Eric the Red) osídlení Grónska a Vikingové se pokoušejí kolonizovat severoamerický kontinent v Novém Skotsku už roku 1000 n.l. tzn. 492 let před Columbem. V roce 1189, téměř o dvě stě let později, se uskutečnila poslední vikingská plavba do Severní Ameriky.

Anglickou historii po zhroutilí římské Říše zahrnovala invaze germánskými národy např. Anglesany, Saxony, Juty, Dány a Vikingy, kteří sdíleli obyčejnou kulturu a tradice. Mezi římským ústupem a dobou Viléma Dobyvatele v roce 1066 n. l., bylo 600 let severanského vlivu, jež nechal svou známku i po přítomnosti Vikingů. Nelze přehlédnout červenou barvu vlasů v genovém fondu Irska, Orknejských ostrovů, Northumbrie, Lancashire a Ruska, stejně jako některých pobaltských zemí. Poslední zaznamenaný vikingský nájezd na anglických březích se odehrál v 1170 letech. Dokonce obsadili Norsko, Švédsko, Dánsko, Holandsko a Německo. Vikingské výpravy dosáhly Severní Ameriky pět set let před Columbem. „Na dalekém východě byli slavní tělesní strážci byzantského císaře, zvaní Varangovští strážci, složení ze 100 % z žoldáků z Vikingů.”³

V úvodu své knihy „*The Elements of the Runes*”, anglický učenec a student starobylé mytologie run, Bernard King píše: „Král Knut (Canute) vládl třem podstatným královstvím Anglie, Dánska a Norska poprvé a naposledy v historii.”⁴ Na rozdíl od většiny dobyvatelů neexistují žádné důkazy o tom, že by se severané někdy pokusili nutit jiné národy na své systémy víry. Byla přijata různorodost uvnitř i mimo skandinávský panteon, beze strachu z odvetných opatření nebo pronásledování. Jejich brutální prostředky fyzického dobývání mohly být trochu nevšední, nicméně přeživší nenutili k žádné psychologické nebo duchovní konverzi. Vikingové věřili v posmrtný život a také jej ctili, ačkoli v podstatě byli pragmatictí ať už se angažovali v říši přirozeného nebo nadpřirozeného. Valhalla byla k dispozici ženám i mužům, protože i v tomto světě bojovníků na zemi byly ženy považovány za nedílnou součást bojového života. Neschopní a neslavní pak skončili ve sféře Hel.

2. 3. Původ run

Bernard King dále pokračuje ve vysvětlení posvátné síly run: „Runy byly původně navrženy tak, aby byly použity jak pro sekulární nápisy, tak pro magické účely v kultuře, která je cenila.”⁵ A přesně toto je pravá tradice severního mysticismu. King dále vysvětluje, že „runy původně obdržely svá jména v době, kdy byl germánský svět (včetně Skandinávie) relativně jednotný a jednomyslně pohanský. Dva faktory pak určovaly jeden jediný název, tedy písmeno. Za prvé, jméno runy sloužilo jako mnemotechnická pomůcka nebo paměťová pomůcka, která měla vyvolat jak daný symbol, tak daný zvuk v mysli. Za

---

3 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 24.

4 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 3.

5 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 7.

druhé, toto jméno také sloužilo k připomenutí a zaznamenání významných detailů kmenového života.”⁶ Runy jsou však mnohem důležitější, protože mimo jiné také „nesou silnou podobnost s různými symboly hallistningaru, pravěkých kultových symbolů používaných severskými pranárody a zachycených v rytinách do skalních stěn.”⁷ King věří, že budoucí učenci budou schopni vysledovat počátky posvátného písma severských run až do neolitu, kdy byl hlavní kult bohyně, tudíž matriarchát, jak tvrdí litevsko-americká archeoložka Marija Gimbutasová, a najdou důležité souvislosti s touto kulturou, která tak vydatně migrovala už v době bronzové. Lidé z doby neolitické bohyně často cestovali ze svých domovů ve staré Evropě a hodně se rozptýlili do germánských a keltských zemí. Dokonce i jen zběžný pohled na podobnosti písma nalezeného ve skalních rytinách vyvolává okamžitý dojem, že musí jít o předchůdce nebo přímo původce runového písma. (obrázek v příloze 1)

Teorie navrhovaná Kingem se zbývá tezí, že runové písmo pochází ze severoitalské abecedy. Jako archeologický důkaz cituje nápisy z Neganovy helmy nalezené blízko rakousko-jugoslávské hranice v r. 1812 (bylo nalezeno až 26 válečných přilbic datovaných různě mezi 500 před n. l a 1 st. n. l). Slova jsou čtena zprava doleva a tvoří germánský votivní nápis: „Harigast i Teiva, překládaný jako: dar Harigasta Teivovi (pravděpodobně lokální název pro Týra, severského boha války).”⁸ Bohužel musíme konstatovat, že to vše jsou ale pořád jen dohady. Jestli runový systém vymyslel moudrý jednatel, nebo nějaké vysoce zasvěcené společenstvo se asi nikdy nedozvíme. Tyto nezodpovězené otázky však jen přidávají na tajemnosti a záhadnosti run jako takových.

3. Kdo runy používal

Všechny runické básně, písně a legendy pocházejí z r. 800 - 1000 n. l., ale mohly být přeloženy z mnohem dřívějších originálů. Runy samotné byly jediný zdroj a forma psaného písma dostupného severním národům, právě v té době, kdy byly básně vytvořeny. Kdo tedy používal runy? Bernard King nám říká, že „runy se učili a používali jednotlivci, kteří mohli být učenci, básníci, farmáři, čarodějové, válečníci, čarodějnice nebo dokonce právníci a diplomaté, nemluvě o obchodnících. Naučili se své runy od někoho, kdo je už znal. Magie na severu byla většinou vyučována ženami, ať už se jedná o matku, manželku, čarodějnici nebo královnu.”⁹ Zde si opět všimněme, že vše nasvědčuje tézi Gimbutasové

---

6 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 7.

7 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 7.

8 KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia, 1996. ISBN 80-85619-84-9. s.14.

9 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200. s. 16.

o matriarchálním společenstvu, již od dob neolitu. Vzhledem k tomu, že runy vyžadovaly specializované znalosti, následná mistryně nebo mistr run byli velmi cennými členy tehdejší negramotné společnosti. Runy byly řezané nebo vyřezávané spíše než psané brkem a inkoustem. O tom, že byly vytvořeny pro tento druh záznamu, svědčí i jejich tvar, jak bylo písmo navrženo. Byly vyrývány např. nožem do kamene, dřeva, kosti a kovu. V krátké historii o runách, King píše: „Tak daleko, jako Tacitus (římský historik), který ve svém díle Germanika popisuje germánské národy, bylo známo a věřili, že zvláštní dar moudrosti a proroctví pobýval u ženy a tato zvláštní role ženy v severní společnosti byla zcela respektována způsobem, který by dnes feministky ocenily. Cena nevěsty, tedy věno přišlo od ženicha k ženě, rozvod byl volně dostupný, ženy vlastnily majetek a byly plnoprávními členy společnosti v každém ohledu. Mohly se naučit runy jako muži a často to dělaly.”¹⁰ Tacitus také popsal jeden prastarý kmen Fenni (Finové) jako žijící severovýchodně od germánských kmenů a řekl, že jejich ženy se věnují lovu stejně jako jejich muži.

4. Ženy jako respektované členky společnosti

Zatímco někteří Britové byli na konci římského období pokřesťanštění, severané na tom nebyli ještě tak špatně a ve skutečnosti se bránili a nechtěli poslat své osobní náboženské přesvědčení prakticky pod zem na dalších tisíc let. King tvrdí, že ženy ve Vikinském světě měly vlivnou roli, jak vlídnou, tak respektovanou. Dodává však, že důvodem, proč tato skutečnost nebyla široce známa, tak jako mytologie mužského válečníka, je to, že „zaznamenaná historie poznamenaná dobou pochází z pera mnišských historiků a křesťanství mělo vždy nějakou zamilovanou nebo nenáviděnou aféru se ženami, a to buď přeměnou na neosobní plastiky (sochy) svatých nebo absolutně zatracené objekty výsměchu. Jedinou věc, kterou tito starověcí komentátoři nikdy nemohli dovolit bylo, aby žena měla vliv.”¹¹ Tato kultura ukazuje rovnost žen jinými způsoby, než je jen vlastnit majetek, ale být respektován jako jednatel určité sociální hodnoty.

S runami to bylo podobné jako se vším co severané dělali. Nebyl rozdíl mezi mužem a ženou, ani když přišlo na boj. Severané měli velmi dobré bojovnice, říkalo se jim Iron Maiden (železná panna). Nicméně, životy žen a mužů, kteří byli runiky a psali runickým písmem přes 1500 let, zůstanou velmi anonymní, dokonce i když podepsali svá díla vlastními jmény. Jakým způsobem se jejich výcvik vyvíjel, zůstává z podobných

---

10 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass:Element, 1993. ISBN1852304200. s. 15.

11 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass:Element, 1993. ISBN1852304200. s. 28.

důvodů záhadou. Během tohoto negramotného období byly runy předávány jako vědění pouze ústní formou a učňovské vzdělávání bylo pravděpodobně standardní metodou výuky run, jak tomu bylo v případě přenosu všech ostatních nezbytných dovedností té doby. Z tohoto důvodu měli lidé možnost naučit se a zapamatovat si obrovské množství informací, ságy s eposem, dlouhé rodokmeny po celé generace. Ale schopnost psát symboly byla jen malá část runového vědění. „Skutečné znalosti se nacházely v téměř zaniklé oblasti zvané leechcraft, tzv. věda o numerologii, která se zabývala opakujícími se sekvencemi, které se objevují v mnoha existujících nápisech. Nezanedbatelný význam měl také počet opakování a časování, kdy se text měl říci nahlas a nebo v doprovodu.”¹²

5. Jak se runy používaly

Je jasné, že se runové písmo používalo nejen jako značky s magickým významem. Runy byly vyřezávány nástrojem, většinou nožem a psaní run bylo považováno za tradiční řemeslo, které vyžadovalo mnoho let školení, než společnost důvěřovala novému runodělci, protože v sázce byla sociální pohoda a ochrana. Runy měly mnoho použití: psaly se s nimi básně, kouzla, používaly se jako amulety, totemy nebo značky. Byly informativní a ochranné, dávaly konkrétní fakta nebo odrazovaly zlé duchy.

Runy se psaly na válečné vybavení a byly hrdě neseny jako votivy nebo záruky. Jejich hlavním úkolem bylo vyvolat modlitby a proroctví. Samozřejmě se užívaly i nejrůznějšími světskými způsoby. Ačkoli dnes je možné zakoupit hotové sady run s brožurami popisujícími jejich použití, snadnost přístupu nebyla vždy taková. „Runy byly používány déle než 1000 let,” říká King, „před tím, než je řada křesťanských prospektů umístěných na těchto zjevných pozůstatcích pohanství donutila ustoupit do opozice a pak do podsvětí v jejich vlasti.”¹³ Příchodem křesťanství došlo k totalnímu vymícení pohanských kultů v Evropě a jen málo vědomostí se zachovalo jen díky některým jedincům, kteří se i přes pohružku smrti nebáli dále praktikovat pohanské rituály, ovšemže držené v absolutní tajnosti. Předávání runového vědění dalším generacím bylo tedy velmi obtížné a často nebylo předáno celé. Začaly vznikat nepřesné a neúplné kopie systémů písma a to vedlo k vzniku různých mutací Futharku.

---

12 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass:Element, 1993. ISBN1852304200. s. 17.

13 KING, Bernard. *The Elements of the Runes*. Rockport, Mass:Element, 1993. ISBN1852304200. s. 18.

6. Magické bytosti severu

6. 1. Kdo vlastně jsou severáni

Ve své podstatě celá kultura byla založena na zásadním vnímání individuální svobody. Sociální a etické zákony tehdejší doby podle postavení ve společnosti jasně definovaly odpovědnosti a chování každého člena: ženy, muže a otroky. K lidem mimo komunitu se severané chovali krutě, ale vnitřní společnost produkovala krásné umělecké předměty, věnovala se poezii, psala jemnou literaturu s runami v centru severských náboženských tajemství a záhad.

V knize Starověká zrcadla ženství Merlin Stone jako ještě žijící profesorka umění a historie, uvedla další informace o postavení žen v severních zemích, počínaje počátky jejich kultur. Stoneová cituje dva faktory různorodých kultur, které jsou často přehlíženy: první je, že populace většiny středního a severního Švédska, Norska a celého Finska byli původně mongolští a Ural-Altajští lidé. Tito lidé byli vzdáleně příbuzní s arktickými sibiřany s malou postavou a tmavou kůží.

Druhá velmi různorodá kulturní skupina jsou Teutoni, germánský kmen popisovaný řeckými autory, jako fyzicky vysoká, světlá, světlavlasá a modrooká rasa. Stoneová proto rozlišuje mezi severským (teutonským / germánským) a skandinávským kmenem (Finové a Norové). Dále dodává, že mýty o „temné elfské zemi“ popisující malé temné elfy a trpaslíky mohou být vnímáním původního setkání vysokých blondatých lidí severního germánského národa s finskými lidmi.¹⁴

Druhým důležitým faktorem podle Stoneové jsou informace z časných severských záznamů, které jasně říkají, že božstva severských národů pocházela ze starověké Anatólie, země bohyně Artemis, Cybele a Diany. Stoneová se opírá o prózu *Edda z Islandu* ze 13. stol. n. l. jako o primární zdroj a zabývá se těmito božstvy, jež přišla z Tróje na severozápadním pobřeží Turecka. Tito bohové byli severanům známi jako jeden celý pantheon pod jménem AEsir. Pravděpodobně pochází z indoevropsky mluvících národů, které přišly do Anatólie v roce 2000 př. n. l. Ta část Anatólie v roce 1500 př. n. l. byla známá jako Assura, nebo římská Asie. Severské reference na raná božstva je nazývají „Asiaté“ a země, kde sídlili, se jmenovala „Asgardská“ země. Severský bůh Thor je často označován jako Asa o kterém se říká, že pochází z Tróji.

Královna a bohyně pantheonu AEsir se jmenovala Frigga. Je dost dobře možné, že převzali její jméno od Frygianů, starověkého indo-evropanského národa, žijícího v Anatólii. Stoneová říká, že „stejně jako Afrodita z Kypru byla nazývána na řecké pevnině

¹⁴ STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*. New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X. s. 333.

jako Cypria a Artemis z Mt. Cynthu jako Cynthia, Frygijskou bohyni známou pod jménem Kybele a jako matka všech božstev, si možná severské národy zapamatovaly jako Phrygia nebo Frigga.”¹⁵

A to nemusí být jediné dědictví z Anatolie, domova neolitických kultur, které postavily Catal Huyuk a Hacilar, vytvořily symbolické písmo pro přenos znalostí velmi nápadně podobné runám. Pravděpodobně stejně jako je podobnost v jednotlivých symbolech, je i v účelu, pro který byly zamýšleny: Jak neolitické písmo, tak runy, byly používány především pro duchovní procesy věštění a náboženské informace. Většina materiálu, který poskytuje relevantní informace o bohyních severu, pochází z islandské poezie z r. 900 n. l., až 1100 n. l., kterou sebral Snorri Sturluson už v roce 1300 n. l. Jedná se o právě již zmíněné eposy, lidskou historii, která tradovala po staletí v člověčí mysli zvláštních lidí, kterým se říkalo „pamětlivci“, ti existovali v každé předgramotné společnosti. Zvláštní lidé, protože množství informací, které si opravdový pamětlivec musel zapamatovat, bylo naprosto enormní.

6. 2. Vědmína píseň

Jeden z nejdůležitějších eposů je mimochodem opět o ženách. Epos *Voluspa* – *Vědmína píseň* je doslovně překládán jako „moudrá ženská prorokyně“ a někdy také zmiňován jako „Sibylina vize“. Příběh je vyprávěn osobou zvanou „Volva“, což je v islandštině výraz pro prorokyni nebo sibylu (všimněme si, jak je název „Volva“ pro ženské severské šamanky neuvěřitelně blízko slovu „vulva“, jehož význam je prastaré anatomické znamení univerzální ženy a bohyně neolitu). Ve *Voluspě* Volva odhalí své vidění minulosti od počátku času, stejně tak předpoví budoucnost a severánský soudný den tzv. Ragnarok. Stoneová píše: „Skandinávský záznam známý jako Erikova sága, datovaný asi do 12 stol. n. l., poskytuje podrobný popis fyzického vzhledu a akcí takovéto prorokyně a jejího použití magických zpěvů, které vyvolaly duchy, pomocí nichž jí bylo poskytováno prorocké poznání.”¹⁶ Autorka zde hovoří o literárním díle sebraném ještě před rokem 1265 nazvaném Sága Erika Rudého. Nehledě na jméno, sága je v podstatě jakýmsi cestopisem a především zaznamenává život a expedici Thorfinna Karlsefna a jeho manželky Gudrid. Sága detailně popisuje události, které vedly k vyhnání Erika Rudého do Grónska a počátku misijního šíření křesťanství Leifem Ericsonem. Stejně tak popisuje objev tzv. Vinlandu

---

15 STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*. New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X. s. 334 - 335.

16 STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*. New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X. s. 335.

nebo Winlandu, poté, co jeho loď sjela z kurzu a náhodně zabloudila. Jedná se o objev nové země, která odpovídá podle geografických informací dnešnímu Newfoundlandu, což byl pravděpodobně první evropský objev americké pevniny, asi pět stol. před příchodem Christophera Columba na Antily.

6. 3. Ženský kult

Další ženy bohyně jsou podrobně popsány v díle: *Gullveig - Zlatá čarodějnice*, již zmiňuje jako první oběť války na Zemi. Gullveig je bytost, která byla ušetřena AEsirem, ale nejprve třikrát spálena a přesto třikrát znovuzrozena. Po jejím třetím znovuzrození se Gullveigino jméno mění na Heithr, Heitha nebo Hertha - Heidi a je popsána jako znalá a zručná Volva. Gullveig / Heithr je poetická Edda, sebraná ve 13. století z dřívějších tradičních materiálů. Učenci různě navrhovali, že Gullveig / Heithr je totožná postava jako bohyně Freyja a že Gullveigina smrt mohla být spojena s korupcí zlatem mezi bohy AEsiru anebo právě to, jak krutě s Heithr AEsir nakládal, mohlo být důsledkem, proč došlo k AEsir-Vanirské válce.

Jako další zajímavou paralelu v severské mytologii a té řecké máme božskou krávu, která se jmenuje Audhumbla, „Je stvořitelkou světa, která zmizí, jakmile vytvoří prvního člověka. Připomíná řeckou bohyni Heru a také Hathor, posvátnou bohyni krásy Egypta. Nakonec je zde ještě bohyně Ostara, ta se pojí s jarními festivaly (tj. Velikonocemi), jak je uvedeno v germánských záznamech, ale může také mít vztah k semitskému Istar nebo Ashtart.“¹⁷

Je to v podstatě pravěká kráva, taková pramatka boží. Obr a bůh mrazu Jötunn Ymir se krmil jejím mlékem. V průběhu tří dní lízala slané Rímské skály (kusy ledu) a tím odhalila Búriho, dědečka bohů a bratrů Odina, Viliho a Vé.

Z těchto všech ukazatelů na ženský kult, můžeme vyvodit, že Slunce, Sol, byla žena s Měsícem, Mani, myšleno jako muž. Stoneová poznamenává, že zatímco toto se liší od řecko-římské tradice, souhlasí to s dřívějšími anatolskými vírami. Mezi AEsirem a Vanirem (další panteon z mnoha, mimochodem také plný božstev) byla mýtická válka, což pravděpodobně znamená válka mezi severními Skandinávci a Finským lidem.

---

17 STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*. New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X. s. 336.

6. 4. Obři

Velmi fascinující je mnoho odkazů na Jarnwood nebo Ironwood jako domov Obrů žen. Stoneová nám říká, že „*Voluspa* zmiňuje tři obří panny, které přišly krátce po vytvoření světa, v době, kdy nebyl znám nedostatek zlata. Pojem obrů mezi lidmi vysokými a velikými, jako jsou severané, je jistě záhadný.”¹⁸ Obři a obryně, ale také Jotuns nebo Jötunns ve skandinávské mytologii jsou první žijící bytosti na světě. První z těchto obrů se jmenoval Ymir a právě z jeho mrtvoly je pak vytvořen náš svět. Jotun je obr s nadlidskou silou, který žije ve své zemi Jotunheim, což je jeden z devíti světů ve skandinávské mytologii. Jotunheim je převážně tvořen skálami, horami, divočinou a hustými lesy. Obři většinou jedí ryby a zvířata z hustých lesů, protože zde není žádná úrodná půda.

6. 5. Trpaslíci

Trpaslík je jistý druh neviditelné bytosti v mytologii prakřesťanské, severské a jiných germánských národů. Nikdo vlastně neví, co slovo „trpaslík“ původně znamenalo, ale nic nenasvědčuje tomu, že by to mělo co do činění s malou postavou, charakteristickou právě pro trpaslíky. Ve starověkých popisech se u těchto bytostí nikdy nezmiňuje velikost. Trpaslíci mají tmavou barvu a žijí pod zemí ve Svartalfheimu,^{19 20} což je místo, které bylo pravděpodobně považováno za labyrintový komplex dolů a kovárny.

Trpaslíci jsou nejčastěji uváděni jako nesmírně kvalifikovaní kováři a řemeslníci. Mezi mnoha nenahraditelnými poklady, které vytvořili, jsou např.: Thorovo kladivo - Mjollnir, Gleipnir - řetěz, který svázal vlka Fenrira, když všechny ostatní okovy selhaly, Skidbladnir - loď, která patří Freyroví a vždy má příznivý vítr; Gungnir - oštěp Odínův, Draupnir - prsten rovněž vlastněný Odinem, Brisngamen - nádherný náhrdelník, který vlastnila Freya a dlouhé zlaté vlasy Sif, Thorovy ženy. Jsou také velmi dobře informovaní, moudří a magicky mocní.²¹ Promění se na kámen, jsou-li vystaveni světelným paprskům slunce.²² Čtyři trpaslíci, Austri, Vestri, Nordri a Sudri („východ“, „západ“, „sever“, a „jih“) drží nahoře čtyři rohy oblohy, což dokazuje jejich kolosální sílu. Trpaslíci se občas

18 STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*.

New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X. s. 336.

19 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglinzích. Gylfiho oblouzení*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ.

Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. sloka 17. s. 55 a sloka 34. s. 66.

20 *The Poetic Edda. Völuspá*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). s. 17 - 33.

21 TURVILLE-PETRE, Gabriel. *Myth and religion of the North: the religion of ancient Scandinavia*.

[1st ed.]. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964. s. 234.

22 *The Poetic Edda. Alvissmál*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). s. 156 – 163.

nazývají „temní elfové“,²³ a v některých případech jsou popsáni jako mrtví nebo podobající se lidským mrtvolám.²⁴

6. 6. Elfové

Elfové jsou jistý druh poloboha, bytost, která je známa už v rané křesťanské mytologii jako světelná bytost, „krásnější než slunce“,²⁵ jejichž vznešený stav je doložen jejich neustálými vztahy s bohy AEsiru a Vaniru ve staré severské a staré anglické poezii.²⁶ Je obzvláště těžké rozpoznat hranici, která odlišuje elfy od bohů a bohyní z Vanirského panteonu, neboť bůh z Vaniru Freyr je pánem elfské země, Alfheim.²⁷ Nicméně alespoň jedna stará skandinávská báseň opakovaně používá slovo „elfové“ k označení Vanirských. Další zdroje však o elfech a Vaniru hovoří jako o odlišných kategoriích bytostí, takže jednoduchá identifikace obou by byla zavádějící.

Elfové mají také ambivalentní vztahy s lidmi, obvykle způsobují lidské nemoci,²⁸ ale také mají sílu je léčit, dokonce obzvláště ochotně pomohou, jestliže jim jsou nabídnuty protislužby, nebo nějaké oběti.²⁹ Lidé a elfové se mohou pářit a rodit polo-lidské a polo-elfí děti, které často mají vzhled lidí, ale mají mimořádné intuitivní a magické síly.³⁰ Člověk se zřejmě mohl stát po smrti elfem, což vedlo ke značnému překrývání mezi uctíváním lidských předků a uctíváním elfů.³¹ Uctívání elfů přetrvávalo po staletí po formálním převrácení germánského lidu na křesťanství, jak ukazují středověké zákony zakazující takové praktiky. Nakonec pak, germánský lid uctíval elfy déle, než samotné bohy.

7. Severská mytologie a magie run

---

23 *The Poetic Edda*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU).

24 PRICE, Neil S. *The Viking way: religion and war in late Iron Age Scandinavia*. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, c2002. Aun, 31. ISBN 91-506-1626-9. s. 279.

25 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglinzích. Gylfiho oblouzení*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. sloka 17. s. 55.

26 TURVILLE-PETRE, Gabriel. *Myth and religion of the North: the religion of ancient Scandinavia*. [1st ed.]. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964. s. 231.

27 *The Poetic Edda. Grímnismál*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). sloka 5. s. 86.

28 TURVILLE-PETRE, Gabriel. *Myth and religion of the North: the religion of ancient Scandinavia*. [1st ed.]. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964. s. 231.

29 *Kormáks saga*. Přeložil: William Gershom Collingwood – Jón Stefánsson. The Life and Death of Cormac the Skald. Viking Club Translation Series 1, Ulverston. 1901. [online]. [cit. 17.4. 2019]. Dostupné z URL: <<http://mcllibrary.org/Cormac/>>.

30 *Hrólfs saga kraka*. in: Guðni Jónsson - Bjarni Vilhjálmsson (eds.), *Fornaldarsögur Norðurlanda*, [online]. [cit. 17.4. 2019]. Dostupné z URL: <http://heimskringla.no/wiki/Hr%C3%B3lfs_saga_kraka_ok_kappa_hans>.

31 *The Poetic Edda. Völundarkvitha*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). s. 213.

7. 1. Runová magie - Seidr

Vidíme tedy, že magii ovládaly v podstatě všechny bytosti skandinávské mytologie, a proto pro severany byla magie zcela přirozenou a v podstatě všední věcí. Magické praktiky nazývali slovem Seidr (vyslovováno „SAY-dr“), je to forma předkřesťanské severanské magie a šamanismu, která se zabývá ovlivňováním průběhu osudu a prací v jeho struktuře tak, aby změna přinesla kýžený efekt, ať už měl být jakýkoliv. Pro toto musel praktikující tuto metodu (se speciální rituální holí v ruce) vstoupit do extatického transu, aby mohl komunikovat se světem duchovním. Jak jsme si již řekli, průběh této operace je podrobně popsán v eposu *Voluspa*.

Jeden z nejvýznamnějších a nejznámějších skandinávců na světě, britský archeolog Neil Price, ve své knize napsal shrnutí: „Praktikovaly se tam seidr rituály pro věštění a jasnovidnost; pro hledání ztraceného, jak v tajemství mysli, tak i na fyzických místech; za uzdravení nemocných; pro přinesení štěstí; pro kontrolu počasí; pro volání zvěře a ryb. Je důležité také podotknout, že vše toto mohlo být použito i pro opak těchto věcí tzn. prokletí jednotlivce nebo akce; pro zpusťování země a učinit ji neplodnou; vyvolat nemoc; umyslně odhalit falešné proroctví a tak poslat jeho příjemce na cestu ke katastrofě; zranit, zmrazit, zabít v domácích sporech a zvláště v bitvě.”³²

7. 2. Norny vládkyně osudu

Nejmocnějšími bytostmi v severské mytologii, které ovládají seidr jsou Norny. Norn ve staré Skandinávštině znamená „čarodějnice - sudička“. O Nornách se tvrdí, že jako jediné nepodléhají osudu, protože ony samy jsou přadleny osudu a věnují se tkaní, aby vytvořili osud všech bytostí. Tyto bytosti, jsou dokonce mocnější, než sami bozi, protože bohové podléhají osudu.

Podle popisu „Norny“ ve staré norské básni *Fáfnismál*, jich existuje mnoho a nikdo nezná přesné číslo. Některé z nich pocházejí z bohů, jiné z elfů, a jiné z trpaslíků.³³ Nicméně epos *Voluspá* má jiný, mnohem velkolepější popis. Ve *Voluspě* jsou Norny záhadnými bytostmi, které nepocházejí z žádného z uznávaných druhů bytostí, jež obývají severanský svět. Zdá se, že se jedná o kategorii samu pro sebe. Existují přesně tři a jejich jména naznačují schopnost konstruovat obsah času nebo osudu chceme-li.: první z nich je Urd (ve staré skandinávštině Urdr, „minulost,“ a společné slovo pro „osud“), druhá

32 PRICE, Neil S. *The Viking way: religion and war in late Iron Age Scandinavia*. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, c2002. Aun, 31. ISBN 91-506-1626-9. s. 64.

33 *The Poetic Edda. Fáfnismál*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). sloka 13 s 300.

Verdandi (ve staré skandinávštině něco „Co je v současné době stávající se“) a třetí Skuld ve staré skandinávštině znamená „Co se stane“). Žijí v hale u studny (Urdarbrunnr, „Studna osudu“) pod Yggdrasilem, mocným stromem ve středu severanského mytologického světa, který ve svých větvích a kořenech drží devět světů.³⁴

Několik různých archetypálních obrazů je běžně užíváno pro severanskou osudovou činnost v celé staré skandinávské literatuře. Neil Price nám k tomu říká: „Tři nejběžnější obrazy jsou však vrhání dřevěných špalíků s runami,³⁵ tkaní kusu látky a vyřezávání symbolů, pravděpodobně run do dřeva.“ Neexistují žádné důkazy o tom, že Norny byly někdy uctívány. Osoba, která běduje nad svým osudem, je poměrně běžným prvkem ve staré skandinávské literatuře, takže si můžeme být jisti, že pokud si Vikingové mysleli, že je možné produktivně prosit Norny, aby změnili svůj vlastní osud, měli by. Ale v norském pohledu byl osud slepý a naprosto nesmiřitelný, tzn. nemůžeme ho změnit. Jediné, co vám zbývalo, bylo rozhodnout o postoji či akci, protože byste se stejně setkali s jakýmkoliv osudem, který by mohl přijít.

7. 3. Bohové runové magie

Dva z bohů, jeden z AEsir a druhý z Vanir panteonu, lze považovat za archetypální obrazy osob praktikujících runovou magii. Prvním o kterém si něco řekneme, je půvabná bohyně Freya, která reprezentovala hlavní učitelku severanů, ale také jednu z nejdůležitějších a nejméně pochopených větví severní magie, přičemž nejznámějším studentem byl Odin. Jak Freya tak Odin, podle pořadí, mohou být viděni, jako božské modely praktikující seidr mezi jejich příslušnými pohlavími. Seidr byl během věků vikingů vysoce genderovanou činností, takže tento rozdíl má prvořadý význam. Freya je archetyp volvy, profesionální praktik seidr. To ona přinesla poprvé toto umění bohům³⁶ a potažmo pak i lidem.

Typická Volva putovala z města do města a z farmy na farmu, prováděla objednané magické činy výměnou za nocleh, stravu a často i jiné formy odměny. Nejpodrobnější popis takové ženy a jejího řemesla pochází ze Ságy Erika Rudého.³⁷ Stejně jako ostatní severní euroasijské šamani i Volva byla „oddělena“ od své širší společnosti, a to jak

---

34 *The Poetic Edda. Völuspá*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). sloka 20. s. 22.

35 PRICE, Neil S. *The Viking way: religion and war in late Iron Age Scandinavia*. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, c2002. Aun, 31. ISBN 91-506-1626-9. s. 56.

36 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglingzích*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. s. 148.

37 SAGADB.ORG. *The Saga of Erik the Red*. Přeložil: J. Sephton. 1880. [online]. [cit. 17.4. 2019]. Dostupné z URL: <https://sagadb.org/eiriks_saga_rauda.en>. Kapitola 4.

v pozitivním, tak v negativním smyslu – Price píše: „byla současně vyvýšená, vyhledávaná, obávaná a v některých případech i hnusná.”³⁸ Nicméně, Volva je velmi připomínající sibylu nebo prorokyni, která měla velmi respektovanou pozici mezi germánskými kmeny prvních několik stol. n.l. To znamená, že žena praktikující tato umění zastávala více či méně důstojnou roli mezi svými lidmi, a to i přes to, že míra její důstojnosti se v průběhu času značně měnila.

Na druhé straně jsou prameny hovoří jasně, že podle společenských norem vikingského věku nebyl seidr pro muže přinejmenším vhodný. Podle tradičních germánských genderových konstruktů bylo pro muže nesmírně ostudné a nečestné přijmout ženskou sociální nebo sexuální roli. Člověk, který praktikoval seidr, mohl očekávat, že bude označen jako „argr” (ve staré skandinávštině slovo pro „bezpředmětné“) svými vrstevníky, což byla jedena z nejvážnějších urážek, které by mohly být na severana pokřikovány.

Nicméně, toto rozhodně neodradilo mnoho mužů, aby se zapojovali do seidr rituálů a praktikovali magii, někdy dokonce i jako hlavní profesi. Několik takových mužů mělo své skutky zaznamenáno i v ságách. Nejdůležitější mezi těmito nebyl, samozřejmě, nikdo jiný, než Odin sám a ani on dokonce neunikl obvinění z „argr”.³⁹ Tento posměch byl však plný napjaté ambivalence, bez ohledu na to, že seidr mohl být považován za zženštilost, byl nepopíratelně zdrojem neuvěřitelné síly, možná největší moci ve vesmíru, vzhledem k tomu, že by mohl změnit směr osudu samotného. Možná, že oběť společenské prestiže pro tyto schopnosti nebyla až tak příliš zlá a bolestivá. Koneckonců, tito muži se mohli podívat na samého vládce Asgardu jako na příklad a jak na patrona.

7. 4. Freya

Freya (ve staré skandinávštině Freyja, „dáma”) je jedna z preeminent bohyní ve skandinávské mytologii. Je členkou kmene božstev Vanirů, ale po AEsir-Vanirovské válce se stala čestným členem bohů AEsirů. Její otec je Njord a její matka je neznámá, ale mohla by to být Nerthus. Freyr je její bratr a její manžel, jmenovaný Odr v pozdní staré severánské literatuře, je zcela jistě Odin, a proto je Freya nakonec totožná s Odinovou manželkou Frigg. Freya je známá svou překypující láskou, úrodností, krásou a drahým hmotným majetkem. Vzhledem k těmto předurčenostem je považována za něco jako „party girl” AEsiru. V jedné z édických písní, např. Loki obviňuje Freyu (pravděpodobně

38 PRICE, Neil S. *The Viking way: religion and war in late Iron Age Scandinavia*. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, c2002. Aun, 31. ISBN 91-506-1626-9. s. 279-328.

39 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglinzích*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. s. 152.

právem), že spala se všemi bohy a elfy, včetně svého bratra.⁴⁰ Je jisté, že Freya je vášnivým hledačem potěšení a vzrušení, ale je to mnohem víc než jen to. Freya je archetyp volvy, profesionální praktik seidr, o čemž jsme si již řekli, že se jedná o nejorganizovanější formu severanské magie. Vzhledem ke svým zkušenostem s ovládním a manipulací s touhami, zdravím a prosperitou druhých, je bytostí, jejíž znalosti a síla jsou téměř nedosažitelné. Freya předsedá říši posmrtného života Folkvang. Podle jedné staré skandinávské básně si vybírá polovinu bojovníků zabitých v bitvě, aby tam přebývali.

7. 5. Freya Volva

Freya je popsána v této roli mezi bohy přímo v *sáze o Ynglinzích*, a další důkazy a zmínky jsou i v další ságách a eddách. Např. v jednom příběhu má Freya ozdobné sokolí pírkó, které svému nositeli dovolí změnit svůj tvar právě do sokolí formy. Během tzv. „Migračního období“ zhruba 400 - 800 n. l., období, které bezprostředně předcházelo věku Vikingů, byla Volva postava, která zastávala mnohem více institucionálně nezbytnou a všeobecně uznávanou roli mezi germánskými kmeny. Jednou ze základních společenských institucí v tomto období byla tzv. „Válečná banda“, pevně organizovaná vojenská skupina, které předsedal náčelník a jeho manželka. Manželka vůdce armády, podle římského historika Tacita, držela titul Veleda a její role ve válečném pásmu byla předpovídat výsledek navrhovaného akčního plánu pomocí věštění a ovlivňovat tento výsledek přes aktivní kouzlo, stejně jako servírovat speciální pohár s likérem, který byl mocným symbolem jak kmenové, tak duchovní moci v pravidelných rituálních svátcích válečného obřadu.⁴¹

Jeden literární portrét takové ženy nám předkládá středověká stará anglická epická báseň *Beowulf*, která vypráví o činech krále Hrothgara a jeho armády v zemi, kterou dnes známe jako Dánsko. Jméno Hrothgarovy královny, Wealhtheow, je téměř jistě staroanglickým ekvivalentem pragermánského názvu, který Tacitus latinizoval jako „Veleda“.⁴² Wealhtheowiny „domácí“ činy v básni (pokud jsou správně pochopené), jedná se o předpisy výše popsaného rituálu s likérem, který je nepostradatelný pro udržování jednoty válečné bandy a jejich mocenských struktur. Báseň, navzdory své křesťanské dýze, „poukazuje na královniny věštecké síly... Tandem Hrothgar / Wealhtheow, jak je uvedeno v básni, je odrazem dřívějšího robustnějšího a energičtějšího politicko-teologického

40 *The Poetic Edda. Lokasenna*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). sloka 30, 32. s. 138 -139.

41 TACITUS, Cornelius. *Germania*. Přeložil V. Prach. Praha: Springer a spol., 1945. kapitola 8.

42 ENRIGHT, Michael J. *Lady with a Mead Cup: Ritual, Prophecy and Lordship in the European Warband from La Tène to the Viking Age*. Dublin: Four Courts Press, 1996. ISBN-10: 1846824281. s. 192.

pojetí.⁴³ Toto „politicko-teologické pojetí“ bylo založeno na mytologickém modelu, který poskytl božský pár Frija a Wothanaz, božstva, která se později vyvinula do Frejy / Frigga a Odina. Wothanaz je náčelník bojové skupiny a Frija je jeho Veleda. Kromě strukturálních a socialních poměrů popsaných výše, Wealhtheow a Freya dokonce vlastní šperk se stejným názvem: *Brosinga mene* (staroangličtina) a *Brisingamen* (staroskandinávština), oba znamenají něco jako „ohnivý / zářící náhrdelník“. To, že obě postavy se týkají stejného starodávného archetypu, ať už na lidské nebo božské rovině, je jisté. Jde tedy víceméně zcela jistě o stejnou osobu.

7. 6. Odin

Odin (vyslovováno jako „OH-din“; Stará skandinávština Óthinn, stará angličtina a stará saština Woden, stará němčina Wuotan, Wotan nebo Wodan, pragermánsky Wothanaz, „Mistr extáze“) je jednou z nejsložitějších a nejzávažnějších postav ve skandinávské mytologii a možná v celé světové literatuře. Je to vládce božstev kmene AEsirů, ale přesto se často vydává daleko od svého království, Asgardu, na dlouhá, osamělá putování po kosmu za cílem zvítězit v čistě sebestředných úkolech. Je to neúprosný hledač moudrosti, ale má jen malý ohled na společné hodnoty, jako je spravedlnost, poctivost nebo úcta k právu a úmluvě. Je božským patronem vládců a také psanců. Je to bůh války, ale také bůh poezie a má prominentní „zženštilé“ kvality, které by přinášely nevýslovnou hanbu jakémukoli historickému vikingskému válečníkovi. Odin je ovšem uctíván těmi, kteří hledají prestiž, čest a šlechtitost, ale často bývá prokletý za to, že je nestydatý podvodník. Jaký druh literární postavy, natož boha, jehož uctívači byli napříč celým kontinentem po několik století, by mohl ztělesnit všechny tyto vlastnosti najednou s jejich zjevně do očí bijícími rozpory? Odin může mít nespočet různých forem. Např. jedna sága popisuje Odina: „když seděl se svými přáteli, zalíbil se všem z nich, ale když byl ve válce, jeho chování bylo děsivě pochmurné.“⁴⁴ Tato extáze, kterou Odin ztělesňuje a předává, je sjednocujícím faktorem nesčetných oblastí života, s nimiž je spojena zejména: válka, suverenita, moudrost, magie, šamanismus, poezie a mrtví.

---

43 ENRIGHT, Michael J. *Lady with a Mead Cup: Ritual, Prophecy and Lordship in the European Warband from La Tène to the Viking Age*. Dublin: Four Courts Press, 1996. ISBN-10: 1846824281. s. 66.

44 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglingích*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. sloka 6. s. 151-152.

7. 7. Odin bůh války

V moderní populární kultuře (např. Hollywoodské pojetí, kdy Odina v Marvel filmech hraje Anthony Hopkins) je Odin často ztvárněn jako bytostně, neobyčejně čestný vládce a velitel bitevního pole (nemluvě o neskutečných svalech). Jenže pro starověké skandinávské obyvatele nebyl nic takového. V kontrastu ostatním vznešeným válečným bohům, jako např. Tyr nebo Thor, Odin podněcuje jinak mírumilovné lidi ke sporu. Jde v podstatě vyloženě o jakousi zlověstnou radost či škodolibost. Jeho postoj není daleko od Nietzscheho výroku: „Říkáte, že je to dobrá příčina, která blahoslaví dokonce i válku? Říkám vám: je to dobrá válka, která blahoslaví každou dobrou příčinu.”⁴⁵ V souladu se svými asociacemi se suverenitou, o které si něco povíme v kapitole Arogance, egoismus a suverenita, se Odin zpravidla nezajímá o průměrné válečníky. Raději místo toho, aby své požehnání dal každému válečníkovi, který udatně zemře v boji, vybírá si ty nejlepší a teprve ti se radují po své smrti spolu s ním ve Valhale (Vikingská představa o nebi). Odměnění pouze ty, které považuje za hodné a ti, kteří nejsou Odinem vybráni, skončí v podsvětí Hel (Vikingská představa o pekle, pozor není ani trochu podobná té křesťanské), kterému vládne Freya. Mnozí z největších germánských hrdinů si získali Odinovu přízeň. Udržuje obzvláště úzké vztahy s berserkry a dalšími „válečníky, šamany”, jejichž bojové techniky a související duchovní praktiky se soustřeďují na dosažení jakéhosi extatického stavu, při němž dochází ke sjednocení mysli a těla s určitými divokými totemovými zvířaty, obvykle vlky nebo medvědy, narozdíl od samotného Odina, který je pokládán za velitele právě těchto zvířat. Odin se tedy jako válečný bůh v zásadě nezajímá o důvody jakéhokoliv daného konfliktu nebo dokonce o jeho výsledek, ale spíše o syrové chaotické bitevní šílenství (jeden z primárních projevů odinovské extáze), které proniká napříč jakoukoliv takovou bitvou muže proti muži.

7. 8. Arogance, egoismus a suverenita

Odinova preference elity se vztahuje na všechny oblasti společnosti, jako náčelník bohů AEsiru je božským archetypem vládce. Je to legendární zakladatel četných královských linií⁴⁶ a králové jsou stejně skuteční jako šamanští válečníci (tzv. „berserkři”), kteří si ho nárokují jako svého patrona. Germánské národy měly, podobně jako ostatní indoevropští lidé, původně třístupňovou sociální hierarchii: první stupeň tvořili vládci,

---

45 NIETZSCHE, Friedrich. *Tak pravil Zarathustra: kniha pro všechny a pro nikoho.*

5. vyd. (v Odeonu 1.). Praha: Odeon, 1967. Světová četba (Odeon). s. 159.

46 TURVILLE-PETRE, Gabriel. *Myth and religion of the North: the religion of ancient Scandinavia.* [1st ed.]. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964. s. 159.

druhý válečníci a třetí zemědělci a jiní zabývající se výrobou a zemědělstvím, otroci. Bohové a bohyně mohou být k tomuto třídnímu schématu přirovnány a Odin, spolu s Tyrem, odpovídá prvnímu stupni, tedy vládcům. Rozhodující rozdíl mezi Tyrem a Odinem v tomto ohledu je však ten, že Tyr má mnohem více co do činění se zákonem a spravedlností, zatímco Odin s pravidly magie a mazanosti. Tyr je střízlivý a ctnostný vládce; Odin je zlovolný, nevyzpytatelný vládce. Paradoxně, Odin je často oblíbeným bohem a pomocníkem psanců, těch, kteří byli ze společnosti vyloučeni i kvůli obzvláště ohavným zločinům. Podobně jako Odin byli mnozí tito muži výjimečně silnými vůdci, bojovníci a básníci, kteří byli apatičtí k zavedeným společenským normám a chovali se poněkud výstředně. Můžeme si uvést hned dva příklady: Egill Skallagrímsson, jeden z největších znalců run (Egilova sága) a Grettir Ásmundarson (Sága Grettira Silného).

Dánský historik Saxo Grammaticus z pozdního dvanáctého století (začátek třináctého století) dokonce popisuje příběh Odina, který byl mimo Asgard vykázán po dobu deset let, aby ostatní bohové a bohyně nebyli poskvrněni jeho hnusnou pověstí, kterou získal mezi mnoha lidmi.⁴⁷ Bez ohledu na jejich sociální postavení se muži a ženy, které Odin upřednostňuje, vyznačují především svou inteligencí, tvořivostí a schopností v příslovečné „válce všech proti všem“ přežít. Ať už se tito lidé stávají králi nebo zločinci, to je většinou otázkou jejich štěstí.

7. 9. Moudrost, magie a šamanismus

Jedním z největších rozdílů mezi monoteistickými a polyteistickými teologiemi je, že v případě monoteismu je Bůh obecně vševědoucí, všemocný, všemohoucí, atd. Polytheističtí bohové nemají žádnou z těchto vlastností. Stejně jako každý člověk, strom nebo zvíře, jsou omezeni svou zvláštností. Jakýkoliv druh omezení je pro Odina něco, co je třeba překonat všemi nezbytnými prostředky a jeho činy jsou prováděny v kontextu neúprosného a nemilosrdného hledání větší moudrosti, více znalostí a větší moci, obvykle magického druhu.

Dominantním prvkem jeho vzhledu je jeho jediné, pronikavé oko. O své druhé oko Odin přišel, respektive jej obětoval právě pro tolik kýženou moudrost. Při jiné příležitosti se zase Odin „obětoval sám sobě“ tím, že se na devět dní a nocí pověsil hlavou dolů, proklátý kopím na prastarém stromě života Yggdrasil. Jeho společníci mu nesměli dát napít ani najíst po dobu celého rituálu. Na konci tohoto utrpení za odměnu dostal runy,

---

⁴⁷ GRAMATICUS, Saxo. *The History of the Danes*. Přeložil: Peter Fisher. Suffolk: Boydell & Brewer Ltd. 2008. ISBN-10: 9780859915021.

magicky nabitou germánskou abecedu, která byla po generace předávána a střežena, aby nakonec obsahovala mnoho z největších tajemství existence světa. Tento příběh je popsán v jedné z nejhlavnějších poetických ód severu Hávamál (v češtině přeloženo jako „Výroky Vysokého nebo Nejvyššího“), která je součástí sbírky ze 12 stol., již zmíněného Snorri Sturlusona z níž uvedu dvě sloky:

„Vím, že jsem visel
ve větrném stromu
devět dlouhých nocí,
oštěpem proklát
v oběť Ódinovi,
sám sobě samému,
na onom stromě,
o němž nikdo neví,
z kterých kořenů roste.

Chléb mi nepodali
ani chmelovinu,
dolů jsem se díval:
runy jsem zahlédl,
s nářkem je zvedl,
pak padl k zemi.”⁴⁸

Část, kde se Odin obětuje a získá magické runy, je ale mnohem delší a nachází se ve slokách 138 – 146. Následuje několik slok, kde je popsáno osmnáct písní, kdy každá z nich patří jednomu písmenu runické abecedy. Jak jsme se dozvěděli, Odin visel na stromě 9 dní a 9 nocí, dostal tedy pravděpodobně každý den a každou noc jednu runu.

Soupeření mezi panteony AEsiru a Veniru vedlo Odína k tomu, že musel vyzvat nejmoudřejší obry k soutěži, aby zjistil, kdo je větší učenec. Cenou pro vítěze byla hlava poraženého a Odin vyhrál tím, že se zeptal svého protivníka na něco, co mohl znát jen on sám. Vzal si pak svou odměnu a vrátil se zpět do Asghardu.⁴⁹

Odinovo putování a honba za magií jsou velmi dobře popsány v poetické písni *Sága o Ynglinzích*, kde je napsáno, že často „cestuje do vzdálených zemí na svých

48 *The Poetic Edda. Hávamál*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). sloka 138-141 s. 64.

49 *The Poetic Edda. Vafprúðnismál*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). s. 71.

vlastních pochůzkách nebo na cestách druhých, zatímco ostatním se zdá, že spí nebo jsou mrtví.”⁵⁰ Další případ, kdy Odin používá magii, je popsán v písni „Baldurovy sny”, kde vjede na osminohém koni přímo do podsvětí a chce se poradit s mrtvou vědmou ohledně svého syna.⁵¹ Stejně tak jako šamani po celém světě, je i Odin doprovázen mnoha totemovými zvířaty a známými duchy, např. havrany Huginem a Muninem či vlky Gerim a Frekim. Každý šaman musí typicky podstoupit rituální smrt a znovuzrození, aby získal své síly, a Odin podstoupil přesně takové utrpení, když objevil runy.

Již jsme, byť stručně, hovořili o berserkerech a dalších významných „válečnických-šamanech“ pod záštitou Odina. Jednalo se o formu germánského šamanismu, který byl pro muže v rámci společnosti nejpřijatelnější pro praxi. Ale už jsme si řekli, že Odin vůbec nedbá na svou čest. Nebyl by to on, kdyby odmítl jakoukoliv extatickou praxi, dokonce i ty, které mu přinášejí špatnou pověst. Odin a Freya jsou největšími praktiky magického umění mezi všemi bohy skandinávské mytologie.

8. Různé druhy Futharku

Skutečné slovo „runa“ v rané angličtině a staré němčině znamenalo záhada nebo tajemství, ale v některých případech také „šeptat“. Ve staré skandinávštině je výraz runa odvozený ze slova runar, což znamená magické znamení. V průběhu dějin vzniklo několik runických systémů, ale ne všechny se používaly stejně. Některé sady se používaly pouze pro záznam běžné literatury nebo obchodních dokumentů, jiné zase výhradně pro náboženské a magické úkony či formule.

Anglosaské písmo mělo 28 - 33 symbolů, Vikingské pouze 16. Ale pro posvátné a magické účely se používá 18 - 24 runových písmen a i v těchto případech je více mutací Futharku (stejně jako u naší abecedy je název Futhark odvozen od sledu písmen a jejich vysloveného zvuku runové sady - obrázek v příloze 2). Futhark se postupem času vyvíjel a přetvářel, dokonce i tvar run se v některých případech dost drasticky měnil, stejně jako počet symbolů. Podle časového zařazení dělíme Futhark na mladší a starší. Starší Futharková sada čítá 24 run a patří do období mezi 200 př. n. l. až 500 n. l. Mladší Futhark má pouze 16 symbolů, jedná se o jakousi zredukovanou verzi. Igor Warneck ve své knize o runách píše: „Vyvinul se okolo r. 700 n. l. a jeho vývoj byl okolo roku 800 ukončen. Toto udivující zkrácení řady runových písemných znaků má podle některých badatelů

---

50 STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglinzích*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8. sloka 7. s. 152-153.

51 *The Poetic Edda. Baldrs Draumar*. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU). s. 165.

důvod v tom, že našim předchůdcům prý byla vzata síla christianizací a z téhož důvodu byla prý okleštěna i sada jejich runové abecedy.”⁵²

Je tedy zjevné, že křesťanské pronásledování a vymycování pohanského kultu, mělo vliv i na runické písmo pohanů. Podle počtu symbolů můžeme usuzovat, že v případě mladšího Futharku s největší pravděpodobností půjde o ten Vikingský. Vedle staršího a mladšího zde máme ještě Anglosaský Futhark, který zuřivé křesťanské běsnění přežil, tudíž se redukce nedočkal a přežíval až do 10. stol. n. l.

9. Obrození runové magie

9. 1. Runová sada Guida von List

Vedle těchto verzí ovšem vzniká, v době obrození runové magie začátkem 20. stol. další derivát této magické pohanské abecedy, který pracuje s 18 písmennou runovou řadou. Autor Guido von List při vývoji tohoto systému vycházel z tzv. Runatálu, který hovoří o 18 písních, které sám Odin dostal při své oběti na stromu Yggdrasil. Tento Runatál je součástí Odínovy poetické písně „*Výroky Nejvyššího*” a právě na tomto rukopise je Listův systém založen. Vytvořil vlastní systém, tzv. Armánský Futhark, a popsal celý svůj vymyšlený systém jako dědictví arijské rasy v díle „*Tajemství run*”. Každá jedna píseň, kterou údajně Odin získal při své oběti sobě samému, odpovídá jedné runě v Guidově systému.

I když Guido tvrdí, že se jedná o prapůvodní runický systém, není nikde žádný důkaz, že by tomu tak bylo. Co je ovšem přinejmenším pozoruhodné, je analogie mezi Guidovým a Odínovým prozřením. Guido v úvodním dopise své knihy adresované Friedrichu Wannieckovi (zakladatel Německého Národního Střediska v Brně a tzv. „*Vaňkovky*” - Brněnské slévárny) píše: „Již počátkem listopadu 1902 jsem Vám, velectěný pane a příteli, podal zprávu o tom, že v onu dobu, po níž bylo mé oko z důvodu operace šedého zákalu pod obvazem, a tudíž mi všeliká práce byla nemožna, pomýšlel jsem, abych duchovně nezahálel, na rozluštění tajemství run. A při tom – hle, pouhou volnou souhrou myšlenek – jsem přišel na dosud zcela netušené zákonitosti vzniku a vývoje našeho arijského lidu i jeho cítění, myšlení, mluvení a psaní.”⁵³ Všiměme si podobnosti dočasného Guidova oslepnutí na jedno oko v době jeho prozření s Odínem, který byl také jednooký. Druhý, zajímavý fakt v jeho dopise, na který je třeba upozornit, je zmínka o jeho lidu

---

⁵² WARNECK, Igor. *Runy: praktická kniha: uvedení do světa run*. Olomouc: Fontána, 2004. ISBN 80-7336-176-0. s. 29-30.

⁵³ LIST, Guido. *Tajemství run*. Praha: Volvox Globator, 2011. Alef (Volvox Globator). ISBN 978-80-7207-824-0. s. 7.

a dědictví arijské rasy. Tato poznámka naznačuje Guidovy sympatie k Nietzscheho filosofii a hlavně to, jak tehdy tato filosofie byla populární, že sahala až do Vídně, kde se Guido von List zdržoval většinu svého života.

9. 2. Runová magie jako arijské učení

Edred Thorsson nám o Guidovi říká: „Za rozbřesku dvacátého století se pangermánskému mystiku Guido von Listovi dostalo nečekaného zasvěcení do učení run, kdy mu byla odhalena ‚tajemství run‘, zatímco spočíval v temnotě, protože oči měl již po několik měsíců zavázané v důsledku operace šedého zákalu.“⁵⁴ Všimněme si, že Edred zde hovoří o totální dočasné slepotě obou očí, což je přinejmenším zajímavé, když v přímém citátu Guida, který jsme si uvedli výše, se dozvídáme pouze o jednom nemocném oku. Nicméně Thorsson pokračuje: „Od té doby, roku 1902, až do své smrti v roce 1919 List pracoval na obnově toho, co nazýval ‚Armanentum‘. Založil Guido-von-List-Gesellschaft (Společnost Guida von Lista), aby podpořila bádání, a Armanen Orden, které mely vykonávat esoterické činnosti této společnosti. Listovy cíle byly často v zásadě politické (jako např. sjednocení jeho rodného Rakouska s Německem) a jeho teorie o runách měly do značné míry antisemitský základ té doby.“⁵⁵ Bohužel Guido nikdy nezveřejnil nic z magických praktik Armanen Orden.

Thorsson dále píše: „Listovo učení o runách se začlenilo do rasistického Germanen Orden, což byl jeden z esoterických předchůdců národně-socialistického hnutí v Německu.“⁵⁶ Koncem dvacátých let 20. stol., přicházejí další obrozenci runové magie Siegfried Adolf Kummer a Friedrich Bernhard Marby, kteří stavějí na učení Guida a praktikách Armanen Orden. Oba dva jsou autoři jakési „runové yógy“, která spočívá ve zpívání runických manter při držení určité pozice těla podobné runovému písmenu, tedy mudry. Cílem tohoto systému je pomocí kosmických energií protékajících skrz tělo v době cvičení jednotlivých pozic získat magické schopnosti, magické zření a magickou odolnost. Thorsson také o Kummerovi a Marbym hovoří: „Drželi se systému Armanen a dále posilovali jeho rasistické smýšlení, podobně jako další student, Rudolf John Gorsleben. Gorslebenovo epochální dílo *Die Hoch-Zeit der Menschheit* (Zenit lidstva) je obsáhlou

---

54 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 35 – 36.

55 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 36.

56 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 36.

kompilací runového učení, které se zakládá na systému Armanen. Je patrné, že úsvitem prvních esoterických runových hnutí se stala třicátá léta dvacátého století.”⁵⁷

Čím více se Listovo učení stávalo součástí Germanen Orden, tím více ovlivňovalo politiku. Vznikají další spolky jako Thule a později, těsně před druhou světovou válkou Ahnenerbe, které praktikují učení Listovo a dál jej rozvíjejí, aby získaly převahu nad národním nepřítelem a ovlivňovaly obyčejný nic netušící lid. Máme tu tedy ve stejnou dobu dva různě se rozvíjející směry užití runové magie. Badatel a religionista Marek Dluhoš, v předmluvě Guidovy knihy o tomto období obrození runové magie napsal: „Na jedné straně stál Himmler se svým poradcem Willigutem a jejich runovou naukou ‚krve a půdy‘, na druhé straně ti, kteří jako F. Bardon, F. B. Marby a S. A. Kummer dovedli práci s runami k rituálnímu použití uprostřed magických kruhů, připomínajícímu kombinaci středověkého magického rituálu a indické jógy.”⁵⁸ Z tohoto lze usuzovat, že učení magie Armanen Orden ovlivnilo, nejen radikálně smýšlejícího Himmlera, který je později zakladatelem, ve volbách vítězného nacionalistického národně-socialistického hnutí, ale i Německé mágy, kteří nechtěli s nástupem fašismu a nacismu mít nic společného. Doktor Dluhoš pokračuje: „Právě tyto osobnosti z pozice Himmlerova poradce pro magické a náboženské obory Willigut silně kritizoval a Marbymu a Kummerovi vyčítal že posvátné árijské dědictví zostuzují a zesměšňují.”⁵⁹ Oba tito mágové jsou označeni jako neautorizovaní, tedy neschválení okultisté a končí za mřížemi. Za druhé světové války skončilo mnoho okultistů praktikujících magii, a to především nejen těch Německých výše jmenovaných v koncentračních táborech, ale jen hrstka jich přežila. Marbyho nakonec osvobozuje armáda spojenců, zatímco Kummerovi se podaří uprchnout do Jižní Ameriky, kde dále působí a zakládá esoterickou runovou školu nazvanou „Runa”.

„Jejímy texty se velmi inspiroval náš zřejmě ve světě nejznámější hermetik František Bardon,“ zarputilý student hermetického a magického umění, „který také z důvodu svých okultních zájmů strávil v koncentračním táboře řadu let, podobně jako i další čeští hermetikové a okultisté. František Bardon považoval runovou magii za jednu z nejsilnějších magií vůbec. Právě od něj pocházel zřejmě nejznámější sámizdat o runách a jejich praxi z doby komunistického režimu u nás, který dal do oběhu pod pseudonymem Arion a nazval jej Runová magie, přičemž se jedná o prakticky doslovný překlad díla

---

57 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály.*

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 37.

58 LIST, Guido. *Tajemství run.* Praha: Volvox Globator, 2011. Alef (Volvox Globator).

ISBN 978-80-7207-824-0. s. 8.

59 LIST, Guido. *Tajemství run.* Praha: Volvox Globator, 2011. Alef (Volvox Globator).

ISBN 978-80-7207-824-0. s. 8.

Kummerova.”⁶⁰ uvádí Marek Dluhoš. Tento spis nebo spíše překlad byl později v osmdesátých a post komunistických letech devadesátých 20. stol. jako jedinou dostupnou učebnicí runové jógy v české kotlině. Bardon, v době kdy publikoval jménem Ariona, sliboval školu runové magie ve formě menších traktátů vydávaných postupně na pokračování v okultním časopise. Bohužel zřejmě k tomuto počínu nikdy nedošlo, protože se nikdy nenašlo žádné takové další dílo o runách, ani v jeho pozůstalosti.⁶¹

Thorsston ovšem zmiňuje ještě jednoho důležitého německého mága, který se neméně zasloužil o zachování tradice Armanského Futharku: „Po válce systém Armanen obnovil a ‚zreformoval‘ německý mág Karl Spiesberger. Spiesberger byl vysoce kvalifikovaný ‚eklektický‘ okultista, jenž byl autorem tradic v duchu run i hermetismu. Jeho dvě stěžejní díla na téma run jsou Runenmagie (Runová magie) a Runenexerzitien (Runová cvičení pro každého). V těchto knihách Spiesberger syntetizoval práci všech německých runových mágů a expertů, kteří tu byli před ním, v jednom pansofickém rámci.”⁶²

V nynější době je tradice Armanského Futharku stále živá, např. v Německu, Anglii, Skandinávii, ale i v Čechách, kde je nadále udržována některými členy vnitřní sekce Veřejného Sdružení Badatelů Okultních a lóže u Zeleného Slunce a samozřejmě některými jednotlivci, kteří nepatří do žádné organizované skupiny.

Za jednu z nejvýznamnějších obrozeneckých akcí se však považuje založení nové církve Ásatrúarmenn (ti, kteří věří v AEsir) Sveinbjörnem Beinteinssonem na Islandu 16. května 1973. Edred Thorsson nám k této události říká: „Třebaže existovali i předchůdci této události o pár let dříve v tomto desetiletí, představovala Ásatrúarmenn vykrytalizovaný článek řetězu směřující ke hnutí, jenž mělo následovat, známému buď jako Ásatrú (víra AEsir) nebo ódinismus. V současnosti to vypadá, že tento synkretický pohled udržují tři hlavní skupiny: Ásatrúarmenn na Islandu, Ásatrú Free Assembly v Kalifornii a ódinismus v Anglii.”⁶³ Díky zakládání těchto tzv. New Age církví se tradice runové magie zachovává a žije i nadále v 21. stol. Je vcelku pozoruhodné, že většina organizací, které se runami zabývají, nemá mezi sebou žádné zásadní rozpory.

---

60 LIST, Guido. *Tajemství run*. Praha: Volvox Globator, 2011. Alef (Volvox Globator). ISBN 978-80-7207-824-0. s. 8.

61 BARDON, František. *Učebnice vysoké magie*. 2., opravené vydání. Praha: Vladimír Kvasnička, Nakladatelství Vodnář, 2018. Bibliotheca horev. ISBN 978-80-7439-125-5. s. 139.

62 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*. Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 38.

63 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 40.

9. 3. Runy součástí nacistické ideologie

V pasáži, kde hovoříme o Vídeňském mystikovi Guidovi, upozorňuji na zmínku o arijském dědictví a Guidově arijském lidu. Už od roku 1920 vzniká symbolika nacistické ideologie pod vedením Himmlera v okultní společnosti Ahnenerbe, která byla v podstatě součástí národně-socialistického hnutí. První vlajka tohoto hnutí už používala tzv swastiku nebo-li hákový kříž. Tento symbol je vnímán v mnoha kulturách jako značka pro slunce a byl používán po staletí dávno před užitím nacisty. Swastika sice není runa, ale je až nápadně podobná Gibor runě, která z ní v podstatě vychází. František Bardon ve svém opisu Kummerovy Runové magie o Gibor runě píše: „Je obsažena v německých slovech Gott = Bůh, Gabe = dar, Geber [= Gibor] = dárce a ve známém řeckém geos = země. Je to runa hákového kříže (Svastiky), ohně lásky, stálého plození a věčného znovuzrovnání. Gibortalta je oltář Otce-dárce všehomíra. V této runě je obsažen kříž. Je to tedy i runa ukřížování, sloučení dvou ‚Já‘, dvou sil; je runou vysoké runické moudrosti; harmonického chvění ve vesmíru, splynutí s Otcem; spirálový běh slunce, obrácení v sebe, Gibor - věčný v lidském srdci, Gibur - Arahari znamená buď: Člověče, buď jedno s Bohem, nebo: Dej nám svou prasílu, duše slunce Arahari. Číselná hodnota této runy je 18.”⁶⁴ Je zcela zjevné, že Himmlerova volba právě swastikové gibor runy byla záměrná a analogie s motivem vzkříšení nebo případně znovuzrození v ohni jako pták fénix rozhodně není náhodná. Stejně pak Himmler postupuje dále při výběru dalších runických symbolů.

Roku 1929 je Himmler jmenován velitelem jednotky SS, která měla mimo jiné na starost ochranu vůdce, tedy přímo Adolfa Hitlera. Označení této bezpečnostní služby nesla nejznámější nacistická runa, kterou je samosebou s-runu, původně známá jako runa štěstí. V témže roce, kdy je Himmler povýšen na velitele, je runa pojmenována na „Siegrune” (runa vítězství) a stává se symbolem Hitlerovy SS (Schutzstaffel).

Dalším symbolem byla O-runu, jejíž analogické jméno bylo Othila - význam dědictví, byla používána jako symbol „Blut und Boden” (krev a půda), v nacistickém Německu také použita jako znak Hitlerovy mládeže. Po druhé světové válce byl tento symbol používán zakázanou německou neonacistickou mládežnickou organizací Wiking Youth a nebo T-runu jako symbol války a boje, po bohu války Tyrovi. Ta se stala obzvláště populární v nacistické mládežnické organizaci Hitlerjugend, která ji nosila jako součást ve svém znaku, ale byla i používána jako odznak školy „Sturmabteilung”, tzv. úderných oddílů.

---

⁶⁴ BARDON, František. *Učebnice vysoké magie. 2.*, opravené vydání. Praha: Vladimír Kvasnička, Nakladatelství Vodnář, 2018 Bibliotheca horev. ISBN 978-80-7439-125-5. s. 144-145.

Man nebo Yr runa se stala symbolem života nebo smrti v závislosti na tom, zda diagonální linie směřovaly nahoru nebo dolů. Man znamená člověk, tedy „životní sílu národa“ a symbolizuje lidskou bytost, která má natažené ruce k bohům (znamená život, vznik, znovuzrození a obnovu). Život nebo Man-runu je univerzálním symbolem nacionalistického hnutí a je používána různými neonacistickými organizacemi, jako je např. Americká Národní Aliance. Yr runa je opak runy života a tudíž runa smrti, která byla použita na hrobech příslušníků jednotky Waffen-SS spolu s runou života a později převzata Národní Aliancí a dalšími neonacistickými organizacemi.

Symbol „Vlčí Prut“ odvozený rovněž od Gibor runy byl používán nacisty jako znak „Vlkodlačí Organizace“, která byla tajnou jednotkou Waffen-SS v druhé světové válce. Vlkodlačí Organizace seskupovala partyzánské bojovníky, aby pokračovali v boji proti invazím spojeneckých sil na místech, kde již byla poražena německá armáda a obsazeno německé území.

Uvedli jsme si zde jen několik příkladů, runy byly zneužity nacisty v mnohem větším rozsahu a v nacistické ideologii se runy staly zcela novým významem a to daleko přesahujícím jednoduché znaky pro psaní. Každá jednotlivá runa měla svůj vlastní význam a nacisté věřili, že tento význam se skrývá v duši germánských lidí. Důsledky nacistického zobrazení sebe samého jako nejvyšší rasy jsou dobře známy a proto i dnes jsou všechny značky připomínající nacistické symboly v německé ústavě zakázány.

10. Některé praktiky runové magie v dnešní době

10. 1. Aetiry a runické šifrování

Ačkoli runy tvoří abecední posloupnost, jejich pořadí má svůj speciální významový důvod. Byly vymyšleny tak, aby symbolizovaly a prozradily sérii myšlenek nebo principů, tedy jejich odpovídající významy a vlivy na okolí či osoby. Runy staršího Futharku mají tendenci představovat „energie“ nebo „procesy“. Mohou to být podstatná jména, tedy názvy věcí nebo slovesa, tedy činnosti, případně kombinace těchto dvou.

Jejich speciální pořadí se skládá z dvaceti čtyř run, které jsou rozděleny do tří písmenných řad po osmi runách. Každá z těchto řad se nazývá „aett“ nebo „aettir“. Slovo „aett“ znamená „rodina“ nebo „skupina“. Tyto aetty mají zásadní význam pro dešifrování složitých, tajných a převážně magických formulí a vzájemných vztahů mezi runami.

Tradice pojmenovává každou aettu podle jednoho z bohů. Freya, Hagal a Tyr. První aetta představuje „životní cyklus“, druhá aetta představuje „vnější síly“, které se nad nás staví jako něco božského, něco, co ve většině případů není ovládáno inteligencí, ale

silami přírody, a třetí je aetta, kde jsou runy poslední řady, která představuje „vnitřní síly“, jež nám pomáhají vyrovnat se s vnějšími silami druhé aetty, když cestujeme po cestě života popsané v aettě první.

Následně si uvedeme dva příklady šifry a rozdělení Futharku na tři aetty. Zápis pomocí stanových run pro jméno ÞORNFIMY Thorualdz: 1x3 = th, 3x7 = o, 1x5 = r, 1x2 = u, 1x4 = a, 3x5 = l, 3x8 = d, 2x7 = z (starší Futhark). Zápis větvičkovými nebo větvenými runami pro Mƿlƿl ek witki "já, mág": 3x3 = e, 1x6 = k, 1x8 = w, 2x3 = i, 3x1 = t, 1x6 = k, 2x3 = i (starší Futhark). (obrázek v příloze 1)

Freya - 1. aett		Hagal - 2. aett		Tyr - 3. aett	
Fehu	ƿ	Hagalaz	*	Teiwaz	↑
Uruz	∩	Nauthiz	†	Berkana	⊞
Thurisaz	Ɔ	Isa	l	Ehwaz	∩
Anzus	f	Jera	↖	Mannaz	∩
Raido	R	Eihwaz	J	Laguz	↑
Kenaz	<	Pertho	⌒	Inguz	◇
Gebo	X	Algiz	Y	Othila	⊞
Wunjo	Ɔ	Sowulo	h	Dagaz	∩

Stanové runy jsou založeny na háčcích nebo nožičkách přidaných ke čtyřem ramenům tvaru X. Každé X představuje dvě runy a je čteno v kruhu zleva doprava, počínaje horním levým ramenem. Háčky na prvním rameni představující aett (řada osmi run) (1) fuþarkgw, (2) hñijæpzs, (3) tbeṃlŋod), háčky na druhém rameni označují pořadí runy v této aettě. Větvové runy jsou podobné, větvičky jsou připevněny ke svislému dřívku a rozvětveny nahoru. Větve vlevo označují aettu a větve vpravo odkazují na pořadí runy v rámci aetty. Thorsson tyto dva šifrované nápisy komentuje takto: „Tyto stanové runy je třeba číst ve směru hodinových ručiček a začít zleva. Tak se objeví číselný vzorec 1x3 = th, 3x7 = o, 1x5 = r, 1x2 = u, 1x4 = a, 3x5 = l, 3x8 = d, 2x7 = r (starší Futhark, první aett, třetí runa Ɔ se čte „Th“ atd.). Větvičkové runy fungují obdobně, ale člověk může v tomto systému zobrazit jednotlivé runy pomocí jednotlivých glyfů. Příklad, který představuje magická slova ek witki (Já, mág) naleznete na obrázku v příloze 3. Čáry doleva od vertikály ukazují na řadu a čáry směřující doprava vyjadřují pozici runy. Povšimněte si, že změna slova v zařikávání je označena čarou aett směřující nahoru či dolů! Rukopis z 9.

století v St. Gall, MS 270, zobrazuje několik dalších kryptografických systémů zápisu run.”⁶⁵

Stromkové runy a háčkové runy jsou jako runy větvičkové, s nožičkami směřujícími dolů diagonálně a zakřivené dolů, respektive mohou být smíšené: ve frázi ek vitki (obrázek v příloze 3), ek je psán přímo větvou runou, ale vitki je psán s aetty jako háčky a řádek jako větve. Je mnoho forem šifrování run, ale všechny jsou založené na principu: zjistit číslo aetty a číslo runy uvnitř aetty.

Aby bylo nápis ještě těžší dešifrovat, mění si Freyina aetta a Tyrova aetta místa tak, že skupina jedna je skupina tři a naopak. Existují varianty těchto dvou schémat, jako je převrácení čísel (počítání aett a run uvnitř aett odzadu). Thorsson k tomuto dodává: „Jiné běžné způsoby, jak zakrýt nebo pozměnit zprávu přirozeného jazyka, jsou (1) vynechání určitých run (např. všech samohlásek), (2) zamíchání jednotlivých slov, (3) psaní celého textu, nebo jen jeho části zprava doleva (toto je někdy tak běžné, až to vypadá, že je to standardní praxe), (4) nahrazení zvláštními nerunickými symboly pro některé skupiny run a (5) použití starších run v mladších nápisech.”⁶⁶ Důvody pro šifrování byly především kvůli magické účinnosti a zamaskování magické formule. Navíc něco, co je zahaleno tajemstvím, zesiluje a tak násobí svůj magický vliv nebo moc, obzvláště v případě amuletů nošených na krku nebo kdekoli na těle.

10. 2. Spojené neboli vázané runy

Vázaná runa je ligatura dvou nebo více run a jsou ve starobylých Vikingských nápisech extrémně vzácné, ale byly zcela běžně používány v nápisech během časnější (pragermánštiny) a pozdnější (středověké) doby. Na některých runových kamenech jsou vytesané spojené runy, ale mají spíše okrasný důvod a nebo mají upozornit na jméno autora. Běžná forma vázané runy je tvořena dvěma (nebo třemi) navzájem sousedními runami, které jsou spojeny dohromady, aby vytvořily jeden spojený glyf, obvykle sdílející společnou vertikální čáru.

Thorsson o vázaných runách píše toto: „Když se vázané runy používají při psaní, mohou se spojovat dvě runy nebo i skupina run. Dělá se to proto, aby se představila dvě slova nebo i více v zakódované podobě, nebo aby se snížil celkový počet run v nápisu. Vázaná runa se vždy počítá jako jedna runa.”⁶⁷ Pomocí takovýchto vázaných run se vytvářejí mocné amulety, ve kterých jsou zakódovány i celé magické formule. Obvykle

65 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 32 – 33.

66 THORSSON, Edred. *Runelore: a handbook of esoteric runology*. York Beach, Me.: S. Weiser, 1987.

ISBN 0-87728-667-1. s. 91.

se u vázaných run považuje za nejlepší postupovat podle šablon používaných starověkými runorytci nebo řekněme runiky.

Ať se vám to líbí, nebo ne, lidé používali tyto konkrétní magické formule a metody po tisíce let a jak říká Karl Spiesberger, je nejlepší použít to, co funguje. Edred ale pokračuje: „Jedna z nejznámějších vázaných run je runa štěstí (obrázek v příloze 3), která představuje X a f, zastupuje magickou formuli gibu auja (předání štěstí) a často se vyrývá na talismanové či rituální zbraně.”⁶⁸ Na obrázku (obrázek v příloze 3) vidíme jak vázaná runa štěstí vzniká a doslova znamená „[Já] přeji [hodně] štěstí”.⁶⁹ Další uvedené obrázky nám ukazují, jak kombinovat vázané runy v Armanském Futharku Guido von Lista (obrázek v příloze 5). Uvedené příklady spojují neboli vážou až čtyřpísmenné magické runové formule.

Vázané runy se používají i nyní v dnešní moderní době, např. Bluetooth logo slučuje runy analogické k moderním latinským písmenům h a b; * (Hagall) a ð (Berkanan) spolu tvoří vázanou runu. Dvě písmena tvoří iniciály „H B”, odkazující na dánského krále a vikingského lupiče Haralda Bluetootha, nebo dalším, celkem vtipným použitím vázané runy je logo punkové kapely Dead Kenedys viz obrazek (obrázek v příloze 4).

10. 3. Nejběžnější magické praktiky skandinávských národů

Ve starodávných skandinávských bájích a písních je mnoho zmínek o runové magii nebo o magických praktikách, kde jsou runy používány pro magické účely. Zde je jenom základní výčet těch nejběžnějších magických praktik severských národů.

Změna podoby	Kouzelné formule
Zařikávání	Proroctví a druhý (vnitřní) zrak
Věštění z run	Bylinkářství, léčení a jedy
Opuštění těla duší	Magie místa a scény
Magie počasí a elementů	Kontrola mysli
Uhranutí	Magie smrti, prokletí
Magie představ	Sexuální magie
Nekromantie	Věda o strašidlech
Obrana před zlou magií	Bitevní magie
Runové talismany a sigila	Runová jóga

67 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 145.

68 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 145.

69 KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996 ISBN 80-85619-84-9. s.158.

10. 4. Vrhání a věštění z run

Stejně jako jakákoli forma věštění nebo čtení věstců zabere nějaký čas zvládnout a naučit se umění čtení run. K dispozici jsou knihy a příručky, které pomohou pochopit runové významy a jejich význam v životě a pomohou najít odpovědi na otázky a problémy, které jsou zkoumány. Ale jak postupovat při takovéto praxi?

Podle současných badatelů, je nejprve potřeba vyrobit sadu runových kamenů. Jako materiál na výrobu je nejvhodnější použít dřevo. Snadno se opracovává, barví a vyřezává. Bernard King podotýká: „Pro začátek si řekněme, že ten kdo si někde koupil sadu runových špalků, je může rovnou vyhodit oknem. Sadu, s níž má smysl pracovat, si musíte vyrobit sami ze dřeva plodonosného stromu.”⁷⁰ Tato sada se pak vrhá, podobně jako kostky na bílou látku, kterou položíme na stůl, na zem nebo nějakou podložku a z tvarů obrazce, který na podložce vznikne ze sady run, čteme význam věštby. Thorson k tomuto říká: „Runové tvary se vyryly do kousků dřeva, tyto kousky dřeva se hodily na bílou látku a poté se vykládaly podle přísných pravidel. Římský historik Tacitus o této praktice kontinentálních Germánů podává zprávu již v prvním století n. l.”⁷¹ King nám ovšem uvádí přesnější návod: „Tacitus nás informuje, že metač run, držící runy připravené k vržení na bílou látku, pohlíží do oblak a odřikává modlitbu bohům. Modlitba je *de facto* výzvou, přičemž nejvhodnějším božstvem, k němuž se lze obrátit, je Ódin, pán moudrosti a dárce run lidstvu. Doporučuje se proto vzývat jej prvními dvěma odstavci z *Runatálu*.

*On visel na větry
zmítaném stromě,
v neznámu co koření,
jsa proklán kopím
po devět nocí
moudrý Ódin sám sobě obětí*

*Nejedl chléb a nepil nic,
jen hleděl v hlubin tmy,
pak zaplakal a runy vzal.
Konečně vrátil se.*

---

70 KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996 ISBN 80-85619-84-9. s.120.

71 THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.

Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7. s. 34.

Runy vrhneme v okamžiku, kdy dokončujeme verš „Konečně vrátil se.“⁷² Nyní, když máme runy vrženy a rozprostřeny na podložce, můžeme tedy přistoupit k procesu věštby. Je opravdu mnoho způsobů, jak k věštbě přistupovat. Můžeme číst ze všech 24 run, což je velmi složité a vyžaduje to několikaletou praxi, anebo pro začátek použít pouze jednu runu, tu vylosovat např. z koženého váčku a význam runy použít jako odpověď na otázku, kterou jsme kladli při losování, a postupně se tím naučit význam jednotlivých run.

Poté co se pohodlně vyznáme ve významech run, přistoupíme k losu tří run najednou. Rozložení na tři runy je jednoduché a je opět ideální pro začátečníky. Náhodně vylosujeme tři runy a umístíme je na stůl před sebou v následujícím pořadí: Runa první by měla být vpravo, runa druhá uprostřed a runa třetí na levé straně (takže by měly být v pořadí 3, 2, 1).

Runa 1 představuje tvůj stav věci, tvou situaci nebo stav dotazu nyní v současné době. Runa 2 uprostřed představuje výzvu, kterou je potřeba překonat za účelem změny nyní-šího stavu. Runa 3 představuje možný postup, který by mohl být podniknut ke zdárnému úspěchu.

Postupně ti více zdatní a pokročilí pokračují dále a počet losovaných run zvyšují. Systém s pěti runami je následující. Cílem je vylosovat pět run, jednu po druhé a položit je na látku před sebou na určité pozice. První runa by měla ležet uprostřed s následnými runami kolem ní. Runa dva by měla jít vlevo od centra (západ), runa tři nahoře (sever), runa čtyři dole (na jih) a runa pět napravo (východ). Účelem tohoto uspořádání je, že tři runy v horizontální poloze (runa 2, 1 a 5) představují vaši minulost, přítomnost a budoucnost. Runa (4) pod centrální runou ukazuje, jaké prvky problému je třeba přijmout a vyrovnat se s nimi, zatímco runa (3) nahoře od centra ukazuje, jakou a případně odkud byste mohli obdržet pomoc v souvislosti s vaším problémem nebo otázkou.

Nicméně Bernard King jde mnohem dále a radí: „Podle Tacitova svědectví se pracovalo se třemi znaky. Máme-li na paměti, že nejdůležitějšími čísly severské magie byly tři, osm a devět, zdá se trojka být optimálním číslem. Chcete-li dosáhnout detailnější předpovědi, vyberete po přečtení první trojice dvě další, celkem dosáhnete čísla devět. Kombinujete tak trojku s devítkou a neporušíte numerologickou tradici.“⁷³ Ve skandinávské mytologii je devítka magické číslo a tak je vhodné umět výklad na devět run. Toto seskupení je nejvhodnější, pokud se pokoušíte určit, kde se nacházíte na své duchovní cestě a jaké další fáze nebo příležitosti pro vás mohou nastat.

---

72 KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996 ISBN 80-85619-84-9. s.123.

73 KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996 ISBN 80-85619-84-9. s.123-124.

Když se pokoušíme o tuto metodu věštění, musíme meditovat o svých duchovních touhách a náhodně vylosovat devět run z váčku a držet je na okamžik v dlaních a stéle meditovat o svém přání nebo otázce. Pak runy vrhneme na podložku před sebe. Běžně se má za to, že runy blíže středu se nejvíce týkají současné situace, zatímco ty, které leží na okrajích, jsou méně důležité. Pokud jsou runy blízko sebe nebo se dotýkají, pak mohou znamenat doplňující vlivy a runy které jsou na opačných stranách tkaniny, představují protichůdné vlivy.

Pozornost by se měla nejprve zaměřit na runy, které dopadly lícem nahoru. Hodně pomůže, když si vše poznamenáme někam bokem na papír, takže je můžeme později dále studovat podrobněji. Pak otočíme ty, které dopadly vzhůru nohama a přečteme si je, případně zase poznamenáme. Runové kameny necháme na stejném místě a pozici, kam dopadly. Tyto otočené runy jsou považovány za vnější nebo budoucí vlivy a měly by upřesňovat potenciální nové možnosti řešení otázky, na kterou provádíme věštbu.

King ale pokračuje ještě dále: „S dostatečnými zkušenostmi můžete vytvořit svůj vlastní věštecký systém. Freya Aswynn pracuje se dvanácti znaky, které spojuje se znamením zvěrokruhu. Osobně pokládám věštění z tarotových karet a astrologii za cizí vlivy jižnějšího původu a dávám přednost třikrát třem znakům. Věštění pokládám za ukončené, pokud vytáhnu runu Ehwaz; vycházím tak z Tacitovy zprávy o čtení osudu z chování bílých koní, jež napovídá, že potvrzení dosud získané informace je jedním z významů této runy.”⁷⁴

Mnoho moderních sad run má další dvacátou pátou runu tzv. „prázdnou“ runu. Často se to nazývá „*Neznámá Runa*“, nebo v některých systémech „*Cesta Karmy*“ - ta, která je předurčena a nemůže se jí nikdo vyhnout, nebo znamená „věci skryté bohy“. Jedná se o moderní doplněk, který není součástí autentické runové tradice. Moderní prázdná runa (teoreticky) vykonává funkci runy „Pertho“. Tato runa představuje „nepoznatelné“, cestu do neznáma a riziko, které musí být přijato. Runa Pertho je klíčem k záhadě v srdci runové tradice, je to skutečné věštění z run, tedy tajemství samo o sobě. Pertho je jak aktem věštění z run, tak i „studna vědomí nebo řekněme vědomostí“, ke které jdeme pít jako hledač poznání. Proto se někteří badatelé domnívají, že je moderní prázdná runa zcela zbytečná.

Ale někteří runoví mágové dotáhli systém vrhání run ještě dále. Runový mág Igor Werneck prakticky rozdělil podložku tak, aby získal další podrobnější informace o odpovědi, kterou věští. Ve své knize o runách napsal tento podrobný návod jak si

---

74. KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996. ISBN 80-85619-84-9. s.124.

připravit takovu podložku: „Může být vyrobena z papíru, látky, kůže nebo dřeva. V každém případě by měla být dost velká, abyste na ni mohli nakreslit kruh o průměru 26 cm. Jelikož vržené runy mohou a také smějí padnout mimo podložku, doporučuje se rozměr 40 x 40 cm. Na podložku nakreslete tři soustředné kruhy. Průměry těchto kruhů jsou: 7,5 cm, 17,8 cm a 25,4 cm.”⁷⁵ Na tomto příkladu můžeme pozorovat, že je nutné pracovat také se vzdáleností jednotlivých run od středu podložky, pokud tyto runy vrháme na podložku. Čím je runa vzdálenější, tím má na problém, který řešíme, menší významový vliv. Nicméně Warneck v rozdělení podložky pokračuje: „Pouze vnější kruh je rozdělen do středu směřujícími a rovnoměrně uspořádanými čarami na čtyři díly. Tyto čáry nesmějí protnout vnitřní kruhy. Vnitřní kruh se jmenuje Skjebne, což je nordické slovo pro osud. Střední kruh se jmenuje Vnější Skjebne. Obě tato slova používá mnoho z těch, kteří tento způsob věštění praktikují. Pro čtyři části vnějšího kruhu existují různá jména. Jsou takoví vrhači run, kteří tato pole nazývají jmény jako ‚Zdraví‘, ‚Domácí situace‘, ‚Bohatství‘ a ‚Úspěch‘; někteří také přiřazují všem polím astrologické symboly se všemi jejich významy.”⁷⁶ Warneck dále varuje před různou kombinací run a astrologie nebo tarotu, protože se mu to zdá příliš překombinované a s tradiční metodou to nemá nic společného.

Ale systém runové magie žije dál a také se dál vyvíjí, proto si myslím, že je jen na mágovi, zda zvolí další možné pomůcky, jak věštbu zpřesnit. Mě osobně např. napadá kruh rozdělit na dvanáct dílů a každý díl přiřadit patričnímu znamení zodiaku. Runy takto vržené na zodiak mohou zasahovat do určitých domů v horoskopu dotyčné osoby podobně jako hvězdy.

Igor Warneck ovšem ještě k výrobě podložky na vrhání run dodává: „Nakonec existuje také ještě možnost přiřadit každému segmentu vnějšího kruhu nějakou runu. To je ovšem spíše něco pro pokročilé. Začátečníkům doporučujeme rozdělení na čtyři elementy ohně, vody, země a vzduchu (obrázek v příloze 4). Význam těchto označení závisí na druhu i způsobu, jakým vržené runové kameny padnou: střed poukazuje výlučně na duchovno; čím dále se ocitnou od nitra, tím více se týkají roviny pocitové a / nebo předmětné.

---

75 WARNECK, Igor. *Runy: praktická kniha: uvedení do světa run*. Olomouc: Fontána, 2004. ISBN 80-7336-176-0. s. 84.

76 WARNECK, Igor. *Runy: praktická kniha: uvedení do světa run*. Olomouc: Fontána, 2004. ISBN 80-7336-176-0. s. 85.

Kameny mohou padnout do sedmi možných částí podložky:

- Skjebne (vnitřní kruh)
- Vnější Skjebne (prostřední kruh)
- Země
- Vzduch
- Oheň
- Voda
- zcela mimo kruhy⁷⁷

11. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo studium a shromáždění pramenů z dějin západního esoterismu, které ukazují na školy a jedince, jež se věnovali studiu runové magie, a poukázat na hlavní zdroje jejich runových nauk. Z mé bakalářské práce vyplývá, že runová magie je stále živá a existuje mnoho škol, ať už tradičních nebo těch moderních. Tak či tak, tato kulturní tradice, i když značně poškozená, byla předávána a zachována až do dnešních dní a co víc, i přes zneužití nacistickou ideologií přežila a vyvíjí se díky některým spolkům a především jedincům dál i v dnešní době.

Hlavní zdroje runových nauk pocházejí z velmi bohaté skandinávské mytologie, tedy bájesloví nebo chceme-li mytických příběhů, kterých se zachovalo díky Snori Sturlussonovi značné množství. To dokazuje i široká škála runové magie, jejíž seznam je popsán v kapitole „Nejběžnější magické praktiky severských národů“.

V desáté kapitole této bakalářské práce se snažím popsat způsoby použití. Kromě šifrovacích technik, které se používají dodnes jsem vybral alespoň jednu celkem známou, leč ne široce veřejnosti popsanou, techniku věštění z runových kamenů, která se používá dodnes a popsal podrobně způsob celého průběhu runové divinace.

Na základě této bakalářské práce můžeme konstatovat, že užití run je v magických technikách severských národů hojně zastoupeno (v podstatě téměř ve všech jejich magických disciplínách) a že tradice runové magie je stále živá i v dnešní době novověku.

---

⁷⁷ WARNECK, Igor. *Runy: praktická kniha: uvedení do světa run*. Olomouc: Fontána, 2004. ISBN 80-7336-176-0. s. 85.

Seznam použité literatury:

BARDON, František, *Učebnice vysoké magie. 2.*, opravené vydání. Praha: Vladimír Kvasnička, Nakladatelství Vodnář, 2018. Bibliotheca horev. ISBN 978-80-7439-125-5.

ENRIGHT, Michael J. *Lady with a Mead Cup: Ritual, Prophecy and Lordship in the European Warband from La Tène to the Viking Age*. Dublin: Four Courts Press, 1996. ISBN-10: 1846824281.

GRAMATICUS, Saxo. *The History of the Danes*. Přeložil: Peter Fisher. Suffolk: Boydell & Brewer Ltd. 2008. ISBN-10: 9780859915021.

Hrólfs saga kraka. in: Guðni Jónsson - Bjarni Vilhjálmsson (eds.), Fornaldarsögur Norðurlanda, [online]. [cit. 17.4. 2019]. Dostupné z URL: <http://heimskringla.no/wiki/Hr%C3%B3lfs_saga_kraka_ok_kappa_hans>.

KING, Bernard. *The elements of the runes*. Rockport, Mass.: Element, 1993. ISBN 1852304200.

KING, Bernard. *Runy: písmo a magie Vikingů*. Olomouc: Votobia 1996 ISBN 80-85619-84-9.

Kormáks saga. Přeložil: William Gershom Collingwood – Jón Stefánsson . The Life and Death of Cormac the Skald. Viking Club Translation Series 1, Ulverston. 1901. [online]. Dostupné z URL: <<http://mcllibrary.org/Cormac/>>.

LIST, Guido. *Tajemství run*. Praha: Volvox Globator, 2011. Alef (Volvox Globator). ISBN 978-80-7207-824-0.

NIETZSCHE, Friedrich. *Tak pravil Zarathustra: kniha pro všechny a pro nikoho*. 5. vyd. (v Odeonu 1.). Praha: Odeon, 1967. Světová četba (Odeon).

PRICE, Neil S. *The Viking way: religion and war in late Iron Age Scandinavia*. Uppsala: Department of Archaeology and Ancient History, c2002. Aun, 31. ISBN 91-506-1626-9.

SAGADB.ORG. *The Saga of Erik the Red*. Přeložil: J. Sephton. 1880. [online]. Dostupné z URL: <https://sagadb.org/eiriks_saga_rauda.en>. Kapitola 4.

STONE, Merlin. *Ancient mirrors of womanhood: our goddess and heroine heritage*. New York, N.Y.: New Sibylline Books, c1979. ISBN 096033520X.

STURLUSON, Snorri. *Edda a sága o Ynglinzích*. Přeložila Helena KADEČKOVÁ. Praha: Argo, 2003. ISBN 80-7203-458-8.

TACITUS, Cornelius. *Germania*. Přeložil V. Prach. Praha: Springer a spol., 1945.

The Poetic Edda. 1225. Přeložil: Ladislav HEGER. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962. Živá díla minulosti (SNKLU).

THORSSON, Edred. *Runelore: a handbook of esoteric runology*.
York Beach, Me.: S. Weiser, 1987. ISBN isbn0-87728-667-1.

THORSSON, Edred. *Runy v praxi: futhark : amulety, věštění, cvičení, rituály*.
Přeložila Veronika GLOGAROVÁ. Olomouc: Fontána, [2016]. ISBN 978-80-7336-835-7.

TURVILLE-PETRE, Gabriel. *Myth and religion of the North: the religion of ancient Scandinavia*. [1st ed.]. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964.

WARNECK, Igor. *Runy: praktická kniha: uvedení do světa run*.
Olomouc: Fontána, 2004. ISBN 80-7336-176-0.

Internetové zdroje:

<https://valhalla.curiavitkov.cz/vedma.html>

<https://valhalla.curiavitkov.cz/vysoky.html>

<https://runarmal.cz/sagy/starsi-edda/havamal-vyroky-vysokeho/>

<http://heimskringla.no/wiki/Forside>

<http://mcllibrary.org/Cormac/>

<https://sagadb.org/>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Nápis na Něgošově helmě a symboly z hallristningaru

Příloha č. 2: Druhy Futharku

Příloha č. 3: Stanové runy a větvičkové runy – ukazka šifry a vzor jak vyrábět vázané runy

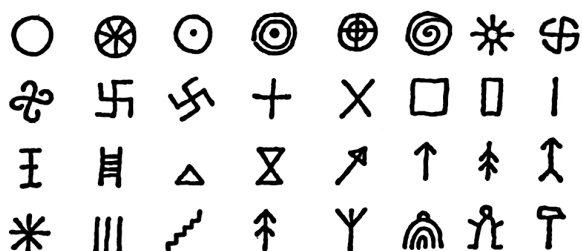
Příloha č. 4: Rozdělení podložky na vrhání run, logo Bluetooth a logo Dead Kennedys

Příloha č. 5: Další příklady vázaných run v Armanském Futharku

Příloha č. 1

A F I E T I T X A Y I D A H
A V I E T I T S A G I R A H

Nápis na Něgošově helmě.

Symboly z hallristningaru.

ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ < X ƒ
H ƒ | ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ
↑ B M M ƒ ◊ M ƒ

Starší futhark

ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ
* ƒ | ƒ ƒ
↑ B ƒ ƒ ƒ

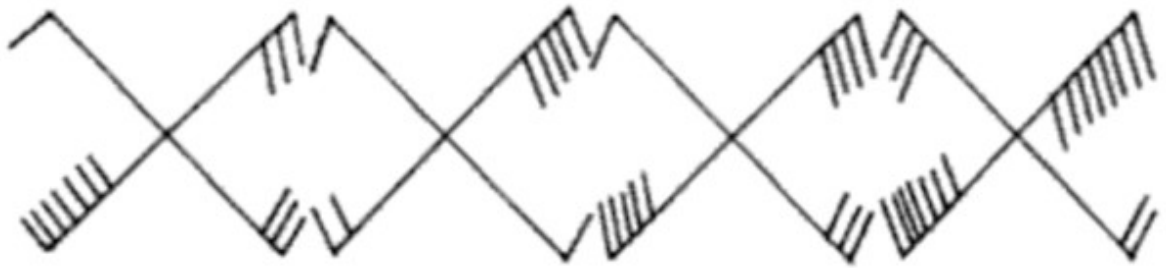
Mladší futhark

ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ X ƒ
N ƒ | ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ
↑ B M M ƒ ƒ M ƒ
ƒ ƒ ƒ * ƒ ƒ ƒ ƒ ƒ

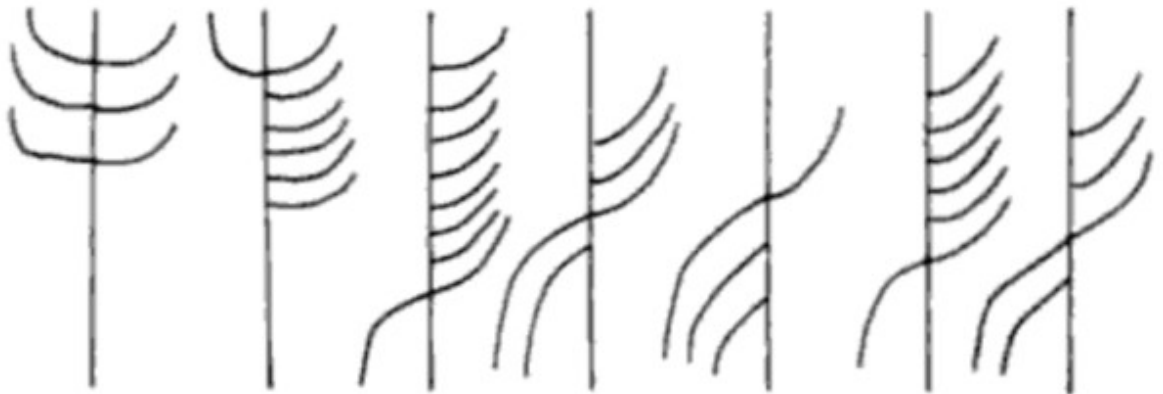
Anglosaský futhork.

Příloha č. 3

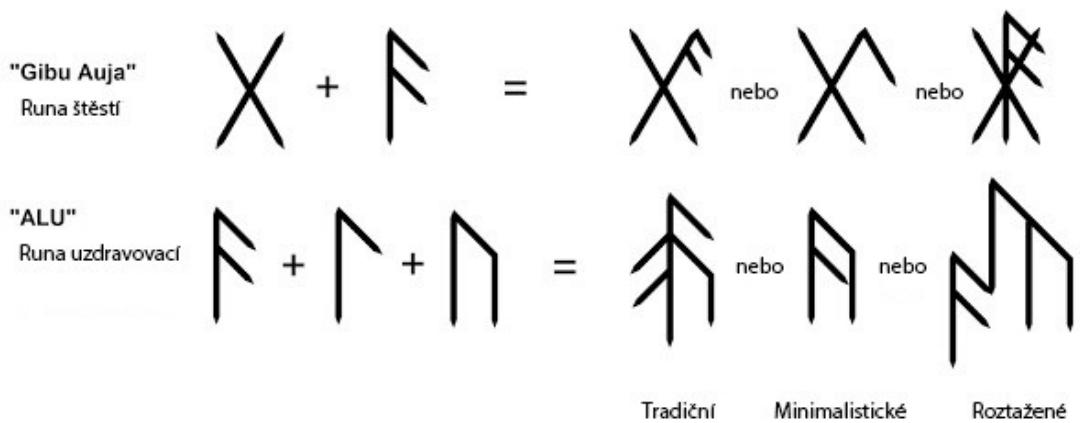
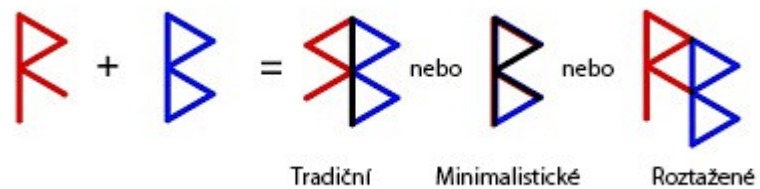
Stanové runy – nápis Thorvaldz

Větvíčkové runy – nápis ek vitki

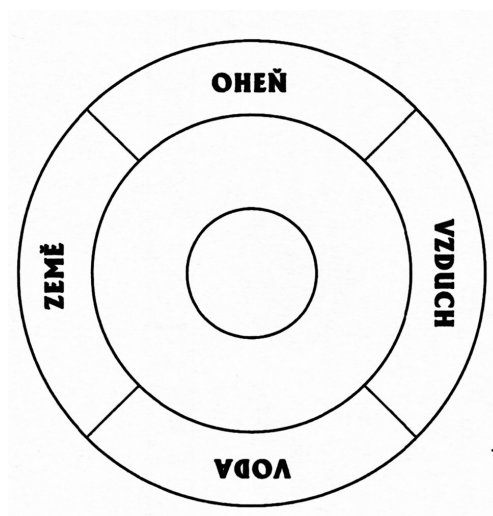

Vzor, jak vyrábět vázané runy

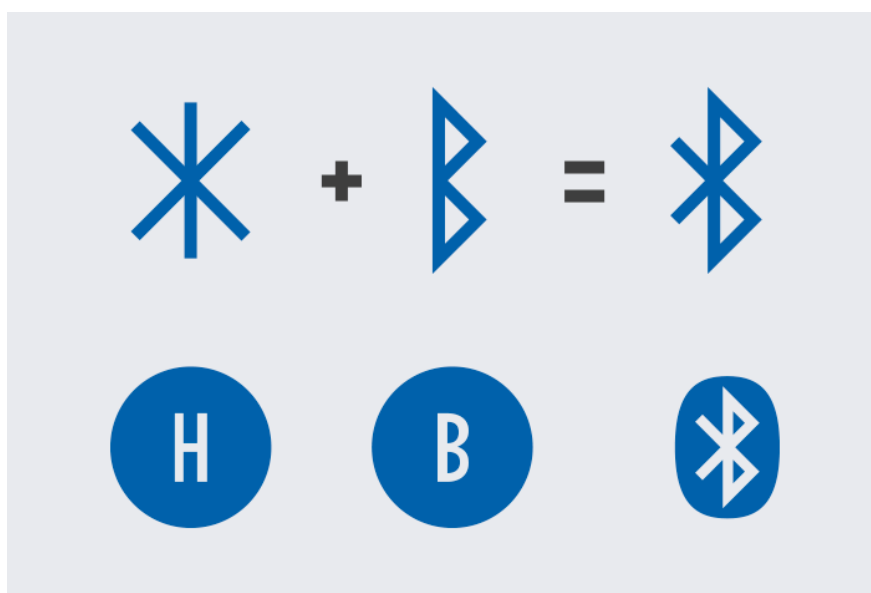

Příloha č. 4

Rozdělení podložky na vrhání run

Bluetooth logo

Dead Kennedys logo

Příloha č. 5

Další příklady vázaných run Armánského Futharku

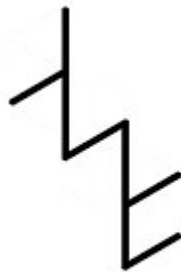
'Mani-Sigr'

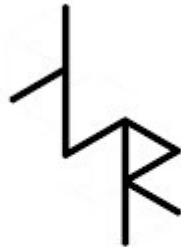
"Sigrid"

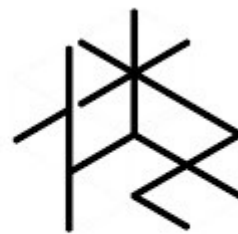
'Sig-Tyr'

'Alaf Sal Fena'

'Alaf Sig Runa'

'Ar-Kar Har-Gar'